

**ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

Г.Ф. Дударєва

**ЕКОЛОГІЧНА ПАСПОРТИЗАЦІЯ ТЕРИТОРІЙ
ТА ПІДПРИЄМСТВ**

**Навчально-методичний посібник
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра
напряму підготовки «Екологія, охорона навколишнього середовища та
збалансоване природокористування»**

**Запоріжжя
2017**

**ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

Г.Ф. Дударєва

ЕКОЛОГІЧНА ПАСПОРТИЗАЦІЯ ТЕРИТОРІЙ ТА ПІДПРИЄМСТВ

Навчально-методичний посібник
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра
напряму підготовки «Екологія, охорона навколишнього середовища та
збалансоване природокористування»

Затверджено
вченою радою ЗНУ
Протокол № від 2017 р.

Запоріжжя
2017

УДК 504.064 (07)

ББК: Е 088 я73

Д 81

Дударєва Г.Ф. Екологічна паспортизація територій та підприємств: навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра напряму підготовки «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» / Г.Ф. Дударєва. – Запоріжжя : ЗНУ, 2017. – 86 с.

У посібнику подано стислий виклад теоретичних положень курсу «Екологічна паспортизація територій та підприємств», тематику та зміст лабораторних занять (завдання і порядок виконання робіт, необхідні інструкції, контрольні питання), вказівки щодо організації самостійної роботи, питання для підсумкового контролю, список рекомендованої літератури. Для діагностики рівня засвоєння програмного матеріалу запропоновано тести. Тлумачення базових термінів і понять дисципліни наведено у глосарії.

Видання сприятиме узагальненню та систематизації одержаних знань щодо паспортизації об'єктів навколишнього середовища – як процесу послідовного збирання, узагальнення та зберігання відомостей про кожний конкретний об'єкт: промислове підприємство, промислову ділянку, річку, відходи тощо, а також формування знань про паспорт – як документ реєстраційний і технологічний, що містить основні умовно-постійні відомості про якийсь об'єкт (підприємство, устаткування тощо); формуванню вміння створення екологічних паспортів різного призначення і порядком їх складання; проведення аналізу ефективності природоохоронної діяльності на окремому об'єкті або при здійсненні будь-якої екологічно небезпечної діяльності.

Для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра напряму підготовки «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування».

Рецензент

Н.І. Костюченко кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної та прикладної екології і зоології.

Відповідальний за випуск

В.І. Домніч, завідувач кафедри лісу, мисливствознавства та іхтіології, доктор біологічних наук, професор.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ЗМІСТ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ.....	7
<i>Тема № 1.</i> Види та основні складові екологічних паспортів (підприємств та територій)	7
<i>Тема № 2.</i> Екологічна паспортизація промислових підприємств	10
<i>Тема № 3.</i> Підготовка картографічної основи для екологічної паспортизації	16
<i>Тема № 4.</i> Оформлення паспорта потенційно-небезпечного об'єкта господарської діяльності	18
<i>Тема № 5.</i> Еколого-агрохімічна паспортизація земель сільськогосподарського призначення	21
<i>Тема № 6.</i> Екологічні паспорти природних (рекреаційних і заповідних) об'єктів	27
<i>Тема № 7.</i> Екологічна паспортизація відходів.....	32
<i>Тема № 8.</i> Аналіз забруднення атмосферного повітря при екологічній паспортизації.....	35
<i>Тема № 9.</i> Аналіз забруднення водних ресурсів при екологічній паспортизації.....	36
<i>Тема № 10.</i> Аналіз еколого-економічної діяльності підприємства	38
ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	41
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ	43
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	44
ГЛОСАРІЙ.....	53
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	57
ДОДАТКИ.....	59

ВСТУП

За роки незалежності в Україні створена досить сучасна та розгалужена система екологічної паспортизації територій, об'єктів та явищ. Екологічна паспортизація є дієвим та ефективним інструментом інформування населення, органів державної влади та місцевого самоврядування як про дійсний екологічний стан окремих територій, підприємств, природних та штучних об'єктів, так і про можливі небезпеки для населення та довкілля окремих видів господарської діяльності, виробничих об'єктів або природних явищ.

Екологічна паспортизація є інструментом екологічного обліку суб'єктивних характеристик різних об'єктів господарювання для підготовки управлінських рішень. Якщо облік природних ресурсів отримав достатньо розвинутих форм у вигляді кадастрів природних ресурсів, то облік екологічних характеристик суб'єктів господарювання потребує адекватного інформаційного забезпечення для повноцінного врахування їх впливу на такі природні ресурси. Основою екологічного обліку суб'єктів господарювання став екологічний паспорт підприємства.

Необхідність застосування екологічних паспортів визначена в ст. «Державний облік об'єктів, що шкідливо впливають на стан навколишнього природного середовища» закону України «Про охорону навколишнього природного середовища». Нині вважається, що екологічний паспорт є комплексним державним документом, який містить характеристики взаємовідносин будь-якого техногенного або природного об'єкта з навколишнім природним середовищем.

Мета і задачі екологічної паспортизації. Для вирішення питань розвитку продуктивних сил галузей народного господарства проводиться інвентаризація шкідливих викидів в атмосферу, скидання неочищених і очищених стічних вод у поверхневі водойми, аналізується проектна документація на генпідрядні об'єкти. Інвентаризація шкідливих впливів, викидів, стоків, твердих побутових відходів (ТПВ) – перший і обов'язковий етап екологічної паспортизації об'єктів. Це означає перехід від розгляду окремих екологічних ситуацій до системного аналізу проблеми в цілому.

Доведення технології будівництва й експлуатації кожного об'єкта до світового рівня дозволить вирішити задачі зниження витрат матеріалів, енергії і трудових витрат, підвищення якості продукції і різко знизити антропогенний вплив виробництва на навколишнє середовище (зменшити викиди забруднюючих речовин у воду й атмосферу, запобігти деструкції ландшафтів, скоротити площу відчужуваних земель і т.д.).

Дисципліна „Екологічна паспортизація територій і підприємств” є варіативною складовою стандарту вищого навчального закладу для студентів бакалаврату за напрямом вищої освіти 6.040106 «Екологія та охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» і забезпечує підготовку фахівця-еколога як практика та формує фундамент для інших нормативних і вибіркових професійних дисциплін, що вивчаються студентами пізніше.

Мета дисципліни «Екологічна паспортизація підприємств і територій» полягає в ознайомленні студентів зі змістом екологічного паспорту.

Задачами дисципліни є наступне:

- обґрунтування необхідності паспортизації як ефективного засобу управління природокористуванням;
- вивчення наявних нормативних вимог до змісту, структури і оформлення екологічного паспорту чи аналогічних документів;
- отримання практичних умінь в розробці екологічного паспорту

Вихідна компетенція студента

В результаті вивчення дисципліни студенти мати:

а) знання про:

- структуру та зміст екологічного паспорта згідно ГОСТ 17.0.04 – 90 „Екологічний паспорт промислового підприємства”;
- порядок складання та затвердження екологічного паспорту підприємства;
- мету, завдання та основні принципи екологічної паспортизації природних та рекреаційних об’єктів;
- нормативно-правове забезпечення екологічної паспортизації підприємств;
- джерела економічного забезпечення організації та проведення екологічної паспортизації підприємств;
- призначення, зміст та структуру еколого-агрохімічного проекту полів та земельних ділянок;
- мету, завдання та основні принципи екологічної паспортизації водних джерел;
- мету, завдання та основні принципи екологічної паспортизації місць видалення відходів;

б) вміння та навички:

- складати еколого-агрохімічний паспорт поля чи земельної ділянки, і на основі його розробляти рекомендації господарству для покращення родючості ґрунтів;
- складати екологічний паспорт промислового підприємства та паспорт потенційно-небезпечних об’єктів; на основі аналізу даних екологічного паспорта давати оцінку дотримання вимог щодо охорони навколишнього середовища та екологічної безпеки як підприємства в цілому, так і окремих видів устаткування та технологічних процесів;
- оцінювати ступінь використання підприємством природних та енергетичних ресурсів, а також давати оцінку застосованим на підприємстві ресурсозберігаючих технологіям; на підставі даних екологічного паспорта окремої території аналізувати екологічну ситуацію, що склалась в даному регіоні;
- складати екологічний паспорт водних джерел;
- складати екологічний паспорт місць видалення відходів;
- розробляти макети екологічного паспорта непромислових підприємств, територій та окремих регіонів.

ЗМІСТ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА №1: ВИДИ ТА ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ЕКОЛОГІЧНИХ ПАСПОРТІВ (ПІДПРИЄМСТВ ТА ТЕРИТОРІЙ)

Мета: Ознайомитись із поняттям екологічний паспорт, основними його завданнями, видами та структурою.

Необхідні матеріали: підручники, посібники, конспекти лекцій, інформаційні ресурси мережі Інтернет.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Сучасна екологічна обстановка багатьох регіонів України характеризується як катастрофічна та екологічно небезпечна для людини і навколишнього середовища. Одним з напрямків стабілізації та майбутнього покращення стану довкілля є створення системи екологічної паспортизації виробничих та інших об'єктів, які є джерелами забруднення довкілля, а також окремих територій, пов'язаних між собою соціально-економічними взаємовідносинами.

Система екологічної паспортизації в Україні необхідна для отримання об'єктивної інформації про дійсний екологічний стан різних промислових об'єктів та окремих територій і країни в цілому, для регулювання таких, що склались, та тих, що прогножуються на майбутнє соціально-економічних взаємовідносин в галузі природокористування та прийняття рішень по стимулюванню зусиль в області покращення оточуючого середовища.

Одним із напрямків стабілізації та покращення стану довкілля в Україні є створення системи екологічної паспортизації промислових та нерослових підприємств потенційно небезпечних об'єктів та окремих територій земель сільськогосподарського призначення, території, які зазнали радіаційного забруднення окремих об'єктів живої і неживої природи. На сьогодні в Україні існують такі види екологічних і "умовно – екологічних" паспортів:

1. Екологічний паспорт промислового підприємства.
2. Радіологічний (радіоекологічний) паспорт господарства.
3. Паспорт потенційно небезпечних об'єктів.
4. Екологоагрохімічний паспорт земельної ділянки (поля).
5. Екологічний паспорт території.
6. Екологічний паспорт окремого об'єкта або явища (мала ріка, геологічне явище – направлений зсув, вид тварин), рис.1

Насьогодні в Україні виконуються п'ять останніх видів паспортів, проте частина із них, а також екологічний паспорт промислового підприємства, виконуються окремими суб'єктами в ініціативному порядку (Екологічний паспорт м. Дніпропетровська).

Рисунок 1 – Види екологічних паспортів в Україні

Структурно екологічний паспорт міста складається з таких розділів:

- вступ;
- загальні відомості про місто;
- характеристика природних умов та ресурсів;
- характеристика підприємств-основних забруднювачів атмосферного повітря в місті;
- стан водного басейна;
- небезпечні геологічні процеси;
- стан здоров'я населення;
- природоохоронна діяльність органів екологічного управління та основних підприємств міста.

Зміст екологічного паспорта м.Запоріжжя:

1. Загальні відомості про місто (площа, населення та його динаміка, адміністративне значення, дані про природоохоронні організації тощо);
2. Характеристика природних умов та ресурсів. Ландшафтно-архітектурна структура міста;
3. Вплив міста на природне середовище;

4. Забруднення атмосфери промисловими підприємствами, транспортом (динаміка);
5. Забруднення водних ресурсів (динаміка);
6. Забруднення побутовими та промисловими відходами;
7. Активізація небезпечних геологічних процесів на території міста;
8. Радіаційне забруднення території міста;
9. Стан здоров'я міського населення;
10. Плата за забруднення навколишнього середовища.

Екологічний паспорт населеного пункту: Включає в себе: географічне положення; область; район; населений пункт; фізико-географічні особливості; зона; провінція (область); ландшафт (місцевість); тип природокористування; основні джерела забруднення навколишнього середовища; якісний склад і кількість викидів основних забруднювачів; наявність каналізаційних і очисних споруд; об'єкти природно-заповідного фонду (вид, назву, площа, кількість); наявність звалищ; характеристика стану атмосферного повітря; характеристика стану водних об'єктів; характеристика стану земель; характеристика стану основних екосистем (лісових, паркових, болотних і ін.); екзогенні негативні процеси; антропогенні негативні процеси; ознаки деградації ландшафту; вплив шкідливих речовин на стан здоров'я населення; наявність контролюючих екологічних органів

Структура екологічного паспорта підприємства складається з таких блоків:

1. Загальні дані про підприємство та його реквізити.
2. Коротка природно-кліматична характеристика району розташування підприємства: характеристика кліматичних умов; характеристика стану, в тому числі фонових концентрацій в атмосфері; характеристика джерел водозабору і приймачів стічних вод, фоновий хімічний склад вод водних об'єктів.
3. Короткий опис технології виробництва і дані про продукцію, балансова схема матеріальних потоків.
4. Відомості про використання земельних ресурсів.
5. Характеристика сировини, використовуваних матеріальних і енергетичних ресурсів.
6. Характеристика викидів в атмосферу.
7. Характеристика водоспоживання та водовідведення.
8. Характеристика відходів.
9. Дані про рекультивацію порушених земель.
10. Дані про транспорт підприємства.
11. Дані про еколого-економічної діяльності підприємства.

Екологічний паспорт природопользователя:

Основні розділи екологічного паспорта:

- 1) виробничі показники; економічні показники; використання природних ресурсів; викид забруднюючих речовин в атмосферу; водоспоживання і водовідведення; відходи виробництва і споживання.
- 2) Екологічна обстановка;

3) Економіка природокористування і заходи з оздоровлення екологічної обстановки. Критичний аналіз документа.

Завдання до виконання лабораторної роботи

Завдання 1. Ознайомитись із поняттям екологічний паспорт, основними його завданнями, видами та структурою.

Завдання 2. Вивчити структуру та зміст екологічного паспорта Запорізької області, їх відповідність нормативним документам в галузі паспортизації.

Завдання 3. Розробити екологічний паспорт певного об'єкта.

Завдання 4. Оформити екологічний паспорт згідно вимог, вказаних у методичних вказівках (можна на листах А4, комп'ютерний друк).

Контрольні питання:

1. Назвіть зміст та структурні елементи екологічного паспорта території (населеного пункту, адміністративного району, області, регіону, країни в цілому).
2. Розкрийте суть системи екологічного контролю в державі.
3. Охарактеризуйте передумови виникнення та основні етапи розвитку екологічної паспортизації в Україні.
4. Назвіть найважливіші законодавчі акти про екологічну паспортизацію в Україні.
5. Екологічна паспортизація області, міста.
6. Структура та зміст екологічного паспорта області.
7. Структура та зміст екологічного паспорта міста.
8. Паспортизація територій (загальні дані).
9. Перелік територій, що підлягають екологічній паспортизації.
10. Мета і зміст екологічної паспортизації територій.
11. Форми екологічної паспортизації територій.
12. Організації, що виконують екологічну паспортизацію територій.
13. Значення екологічної паспортизації територій для оцінки якості навколишнього середовища.
14. Екологічна паспортизація в системі регіонального екологічного моніторингу

ТЕМА №2. ЕКОЛОГІЧНА ПАСПОРТИЗАЦІЯ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мета: освоїти порядок здійснення паспортизації промислових підприємств та освоїти характеристику заповнення таблиць, які входять до складу паспорта. визначити доцільність створення екологічного паспорта в умовах антропогенного впливу на навколишнє середовище.

Необхідні матеріали: підручники, посібники, конспекти лекцій, інформаційні ресурси мережі Інтернет.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Екологічний паспорт промислового підприємства – нормативно-технічний документ, що включає дані по використанню підприємством природних і вторинних ресурсів і визначенню техногенного впливу виробництва на навколишнє середовище. Основою для розробки екологічного паспорту є основні показники виробництва, проекти розрахунків ГДВ, норми ГДС, дозвіл на природокористування, паспорти газо-і водоочисних споруд та установок з утилізації та використання відходів, форми державної статичної звітності та інші нормативні та нормативно - технічні документи.

Згідно з Держстандартом 17.0.0.04-90 “Екологічний паспорт промислового підприємства” метою екологічної паспортизації є:

- Встановлення кількісних та якісних характеристик природокористування (сировини, палива, енергії), а також кількісних та якісних характеристик забруднення природного середовища викидами, стоками, відходами, випромінюваннями;

- Отримання питомих показників природокористування та забруднення довкілля підприємством, котрі дозволяють аналізувати використання підприємством технологій та обладнання порівняно з кращими збірцями, а також відомості про шкоду, що завдається підприємством.

У статті 24 чинного нині Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» записано: «...ведення екологічних паспортів здійснюється за єдиною системою в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України». За умов чинного законодавства підприємства України повинні організовувати свою діяльність таким чином, щоб вона відповідала основним принципам охорони навколишнього природного середовища, визначеним ст. 3 Закону № 1264-XII, а саме:

- пріоритетності вимог екологічної безпеки, обов’язковості додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської, управлінської та іншої діяльності;

- гарантуванню екологічно безпечного середовища для життя і здоров’я людей;

- запобіжному характеру заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

- екологізації матеріального виробництва на основі комплексності вирішення питань з охорони навколишнього природного середовища, використанню та відтворенню відновлюваних природних ресурсів, широкому впровадженню новітніх технологій;

- збереженню просторової та видової різноманітності й цілісності природних об’єктів і комплексів;

- науково-обґрунтованому узгодженню екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозуванню стану навколишнього природного середовища;

- обов’язковості екологічної експертизи;

- гласності та демократизму при прийнятті рішень, реалізація яких впливатиме на стан навколишнього природного середовища;
- науково-обґрунтованому нормуванню впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище;
- безоплатності загального та платності спеціального використання природних ресурсів для здійснення господарської діяльності;
- стягненню збору за забруднення навколишнього природного середовища та погіршення якості природних ресурсів, компенсації шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

У рішенні проблем контролю за станом навколишнього середовища важливу роль грає екологічна паспортизація промислових об'єктів. Роль цієї паспортизації полягає в систематизації, а при необхідності в розробці показників, що нормують, екологічної безпеки, екологічно безпечного антропогенного навантаження на природне середовище промисловими підприємствами. Істотним моментом є підтримка на оптимальному рівні інтенсивності контролю, і дотримання нормативних навантажень, а так само своєчасне реагування на перевищення навантаження різними підприємствами.

Структура екологічного паспорта промислового підприємства.

Екологічний паспорт підприємства представляє комплекс даних, виражених через систему показників, що відбивають рівень використання підприємством природних ресурсів і ступінь його впливу на навколишнє середовище.

Інформація, що утримується в екологічному паспорті, призначена для рішення наступних природоохоронних задач:

- оцінка впливу викидів (скидань, відходів) забруднюючих речовин і продукції, що випускається, на навколишнє середовище і здоров'я населення, і визначення розміру плати за природокористування;
- установлення підприємству гранично припустимих норм викидів (скидань) забруднюючих речовин у навколишнє середовище;
- планування підприємством природоохоронних заходів і оцінка їхньої ефективності;
- експертиза проектів реконструкції підприємства;
- контроль дотримання підприємством законодавства в області охорони природного середовища;
- підвищення ефективності використання природних і матеріальних ресурсів, енергії і вторинних продуктів.

Як і паспорт громадянина, екологічний паспорт підприємства містить загальні зведення про підприємство, але ці зведення мають екологічну спрямованість.

1. Указується взаємне розташування даного підприємства з об'єктами, що граничать.
2. Приводиться карта-схема з нанесеними на неї джерелами забруднення атмосфери і поверхнями вод, місцями забору води, складування відходів.

3. Указуються границі санітарно-захисної зони (площа від території підприємства до найближчої забудови, указуються посади спостережень за забрудненням атмосферного повітря, скиданням стічних вод у водному об'єкті), стаціонарні посади природоохоронних органів.
4. Дається коротка природно-кліматична характеристика району розташування підприємства.
5. Метеорологічні характеристики і коефіцієнти, що визначають умови розсіювання забруднюючих речовин в атмосфері.

Це необхідно для встановлення нормативних викидів шкідливих речовин в атмосферу, ПДВ, що встановлюються безпосередньо для кожного підприємства окремо. Потім ці дані з паспортів кожного підприємства використовуються для створення Зведеного тому ПДВ, що включає зведення про всіх підприємств міста.

бПриводиться коротка характеристика виробництва, дані про обсяг продукції, що випускається, технологічні схеми з указівкою виду вихідної сировини і проміжних продуктів.

6. У паспорті приводиться характеристика джерел водопостачання і приймачів стічних вод, місце розташування водного об'єкта, мінімальна середньомісячна витрата води в ріці. Окремо у виді довідки наводяться дані про аварійні скидання в ґрунт, у водні об'єкти.
7. Зведення про використання земельних ресурсів включає характеристику використання земель під будинки, і спорудження, склади, дороги, сховища і смітники твердих відходів, нагромаджувачі стічних вод, санітарно-захисні зони.
8. В екологічному паспорті наводяться дані про склад і витрату сировини, допоміжні матеріалів і енергоресурсів по видах продукції. Дані по витраті матеріалу повинні бути ув'язані з балансовою схемою матеріальних потоків. Витрата ресурсів дається з розшифровкою витрати електроенергії, газу, мазуту, вугілля й ін. видів палива.
9. Характеристика відходів, перелік полігонів і нагромаджувачів, призначених для захоронення (складування). Окремо у виді довідки наводяться дані про аварійні скидання в ґрунт, у водні об'єкти, вивозу, поховання відходів
10. Окремо приводять зведення про рекультивацію земель.
11. Так само приводять зведення про транспорт підприємства, включно внутрішньозаводський транспорт.
12. Оцінка впливу на навколишнє середовище здійснюється підприємством на підставу нормативно-технічних документів.
13. Зведення про еколого-економічну діяльність включають дані на природоохоронні заходи, їхня ефективність і ґрунтуються на діючих методах оцінки.

Принципи створення і заповнення екологічного паспорта промислового підприємства. У відповідності і чинному законодавстві підприємство у своїй діяльності по використанню природних ресурсів і впливові свого виробництва

на навколишнє середовище, плануванню і проведенню природоохоронних заходів, підконтрольно міським службам охорони навколишнього середовища.

Порядок складання і представлення екологічних паспортів промислових підприємств на узгодження координують місцеві комітети з охорони природи разом з міською адміністрацією.

Екологічний паспорт розробляється підприємством за рахунок його засобів і затверджується керівником підприємства за узгодженням з Радою народних депутатів і територіальним органом по охороні праці, де він і реєструється.

В екологічний паспорт вноситься, періодично коректується й обновляється інформація про вихідні дані для розрахунку матеріально-енергетичних балансів, нормативи ресурсоспоживання, виробничих циклів. Важливими розділами паспорта є результати інвентаризації відходів підприємства, що заповнюються відповідними органами, у ці підрозділи надають інформацію й опис умов утворення і характеристики всіх джерел газових викидів, стічних вод, твердих і рідких відходів, приводиться зведення про поточну економіку підприємства, про плановані і фактичні витрати на заходи щодо досягнення нормативних ПДВ і ПДС, а так само інших природоохоронних мірах.

Основою для розробки екологічного паспорта є погоджені і затверджені основні документи, проекти розрахунків гранично-припустимих викидів (ПДВ), норми гранично-припустимих стоків (ПДС), дозвіл на природокористування, паспорти газо-водоочисних споруджень і установок по утилізації і використанні відходів, дані статистичної звітності, інвентаризації джерел забруднення, нормативно-технічні документи.

Паспорт складається відповідними підрозділами підприємств, що відповідають за охорону навколишнього середовища. Для проектного підприємства екологічний паспорт розробляє організація-проектувальник.

Екологічний паспорт затверджується керівником підприємства, погодиться з державними організаціями по охороні природи і з міською і районною адміністрацією, до території якої відноситься дане підприємство, гриф визначається відомчими Переліками.

Керівник підприємства, що затверджує екологічний паспорт, несе персональну відповідальність за правильність складання паспорта, вірогідність, що утримуються в ньому даних і внесення коректив у плинні місяця з дня зміни характеру використання природних ресурсів.

Для підприємств, що працюють або проектуються, складають екологічний паспорт на момент оформлення та доповнюють його при зміні технології виробництва, заміні оснащення і т.п. на протязі місяця з дня змін, зберігають на підприємстві та у територіальному органі Міністерства навколишнього середовища України.

Допуск до екологічного паспорта, що має грифа таємності, виробляється порядком, установленим нормативними документами.

Екологічний паспорт промислового підприємства дає можливість здійснити екологічну атестацію того або іншого господарського об'єкта по ознаках його відповідності вимогам гранично-припускним.

Загальні положення екологічної паспортизації техногенних об'єктів.

Екологічна паспортизація техногенних об'єктів служить для документального опису еколого-економічних характеристик об'єктів природоохоронної діяльності. В екологічному паспорті відбивають дані про техногенний вплив на навколишнє середовище всіх елементів виробництва, представлених на схемі: зведення про прийнятий підприємством технологіях; кількісна і якісна характеристика використовуваних ресурсів: сировини, палива, енергії (того, що підприємство споживає); кількісні і якісні характеристики продукції, що випускається; кількісні і якісні характеристики викидів (скидань, відходів), що забруднюють речовин від підприємства.

Ця інформація утримується як в описової, так і в табличної формах. В основному переважають табличні форми.

Паспорт складається їхніх 19 додатків, кожне з яких характеризує визначений напрямок природоохоронної діяльності. Після складання паспорта його затверджує головний інженер. Потім проводиться його узгодження в місцевих органах екобезпеки. Екологічний паспорт заповнюється в двох екземплярах. Один – підприємство, інший залишається в службі екобезпеки. Для складання екологічного паспорта використовується технологічна документація, показники роботи очисних установок, дані аналізу повітряних і водних середовищ. Ці дані звичайно виявляється не досить, тому робота зі складання екологічного паспорта вимагає детального розгляду всього комплексу природних викидів. Часто цю роботу підприємство не може виконувати власними силами і залучає спеціалізовані організації.

Екологічний паспорт не заміняє і не скасовує діючі норми державної звітності.

Заповнення усіх форм екологічного паспорта обов'язково, паспорт доповнюється і змінюється в міру зміни даних.

Завдання до виконання лабораторної роботи

Завдання 1. Ознайомитись зі структурою екологічного паспорта заводу АТ «МОТОР СІЧ»; виконати аналіз відповідності змісту паспорта вимогам нормативних документів.

Завдання 2. На основі інформаційних матеріалів зазначте актуальність створення екологічного паспорта промислового підприємства.

Завдання 3. Зазначте правову основу створення екологічного паспорта підприємства.

Завдання 4. Проаналізуйте основні завдання створення екологічного паспорта.

Завдання 5. Обґрунтуйте доцільність створення екологічного паспорта в умовах антропогенного впливу на навколишнє середовище.

Завдання 6. Проаналізуйте причини змін стану довкілля через вплив конкретного підприємства

Завдання 7. Опрацювати статті Закону України «Про екологічну експертизу» // Постанова Верховної Ради України від 09.02.1995 р. № 45/95-ВР.

Завдання 8. Сформулюйте висновки.

Контрольні питання:

1. Що таке екологічний паспорт підприємства?
2. З якою ціллю складається екологічний паспорт підприємства? Які задачі дозволяє вирішити інформація, що міститься в ньому?
3. Охарактеризуйте екологічне значення розробки та введення в дію екологічного паспорта підприємства (ГОСТ 17.0.0.04-90)
4. Назвіть основні положення екологічного паспорта підприємства (ГОСТ 17.0.0.04-90)
5. Що є основою для розробки екологічного паспорта підприємства?
6. Які показники роботи підприємства повинні бути представлені у екологічному паспорті цього підприємства?
7. Якими є принципи створення і заповнення екологічного паспорта промислового підприємства ?
8. Охарактеризуйте структуру та зміст екологічного паспорта підприємства.
9. Як складають екологічний паспорт для підприємств, що працюють або проектуються?
10. Визначте місце екологічного паспорта у системі державного екологічного контролю.

ТЕМА №3. ПІДГОТОВКА КАРТОГРАФІЧНОЇ ОСНОВИ ДЛЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПАСПОРТИЗАЦІЇ

Мета: навчити студентів проводити екологічне картографування району досліджень для екологічної паспортизації

Необхідні матеріали: підручники, посібники, конспекти лекцій, екологічні та інші види карт, інформаційні ресурси мережі Інтернет.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Екологічне картографування базується на використанні різнопланової інформації та її відображенні на спеціальних картах; створення екологічних карт сьогодні відбувається з широким застосуванням геоінформаційних систем, комп'ютерного моделювання, використання дистанційних методів моніторингу тощо.

Екологічне картографування досить широко використовується в країнах Європи для вивчення нагальних екологічних проблем. Так, спільними діями спеціалістів Німеччини, Франції, Італії, Австрії та Швейцарії здійснено екологічне картування території альпійського регіону. Поступово ним планується охопити всю територію Європи. За допомогою карти визначають ступінь навантаження на ті чи інші природні ландшафти (за дев'ятиступеневою шкалою). Карти-схеми екологічного стану розроблені також для інших регіонів різного рангу, наприклад для Карпат, Східно-Словацької низовини тощо.

Екологічне картографування ведеться з використанням різноманітних топографічних, тематичних, екологічних та інших видів карт. Екологічне картографування, будучи досить репрезентативним методом дослідження екологічних, соціальних та інших проблем, має декілька важливих переваг перед іншими методами досліджень. По-перше, це можливість просторового та часового вивчення поширення явищ; по-друге, воно не допускає застосування вибіркового підходу у формуванні інформації та оперуванні нею. Одним із сучасних видів екологічного картографування є створення різноманітних електронних атласів та карт, які, крім власне карт, містять і довідковий, пояснюючий, узагальнюючий матеріал з тієї чи іншої проблематики.

Прикладом екологічного картографування може бути екологічна карта «Україна. Екологічна ситуація», розроблена інститутом географії НАН України в 1995 році (54). Карта складається з двох основних частин: одна - чотири карти, одна з яких («екологічна ситуація») виготовленої в масштабі 1:2 000 000, та карти в масштабі 1:12 000 000 («густота населення», «здоров'я населення», «забруднення природного середовища»), на яких відображено умови проживання населення в залежності від гостроти екологічної ситуації та наведено адміністративний поділ України; друга – пояснювальна записка до карти, яка містить коротку інформацію про основні екологічні проблеми України, дає поняття «екологічної ситуації», наводить основні еколого-географічні проблеми України.

На думку В. Я. Шевчука, Ю. М. Саталкіна та ін. (2004), розвиток екологічного картографування тісно пов'язаний із створенням інформаційних баз даних для систем екологічного управління, одним із видів яких (баз даних) можуть бути різноманітні екологічні паспорти – як ті, які вже існують в Україні, так і їх нові види.

Завдання до виконання лабораторної роботи

Завдання 1. Створити карту-схему об'єкту, що підлягає екологічній паспортизації.

Завдання 2. На основі топографічних і тематичних карт проведіть екологічне картографування окремих районів.

Завдання 3. На основі виконаного екологічного картографування дайте порівняльну характеристику стану довкілля досліджуваних районів.

Завдання 4. Підготувати карто-схему промислового району, що показує функціональні зони міста, межі промислової зони, характер її розміщення.

Завдання 5. Проаналізувати розміщення джерел викидів, межі санітарно-захисної зони, відстань до житлової зони тощо.

Завдання 6. Описати картографічні матеріали для пояснювальної записки.

Контрольні питання:

1. Що покладено в основу екологічного картографування?
2. Які показники визначають за допомогою екологічного картографування?
3. Що відображено в картах «забруднення природного середовища»?
4. Які важливі переваги має екологічне картографування перед іншими методами досліджень?
5. Назвіть сучасні види екологічного картографування.

ТЕМА №4. ОФОРМЛЕННЯ ПАСПОРТА ПОТЕНЦІЙНО-НЕБЕЗПЕЧНОГО ОБ'ЄКТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета: освоїти порядок здійснення паспортизації потенційно небезпечних об'єктів (ПНО) та ознайомитися із шаблонами паспортів потенційно небезпечних об'єктів.

Необхідні матеріали: підручники, посібники, конспекти лекцій, інформаційні ресурси мережі Інтернет.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Наявність в Україні розвинутої промисловості, надвисока її концентрація в певних регіонах, великі промислові комплекси, більшість з яких є потенційно небезпечними, концентрація на них агрегатів та установок великої та надвеликої потужності, розвинена мережа транспортних комунікацій, велика кількість енергетичних об'єктів, використання у виробництві у значних кількостях потенційно небезпечних речовин – усе це збільшує вірогідність виникнення техногенних надзвичайних ситуацій, які становлять загрозу для людини, економіки, довкілля. Згідно з чинними нормативно-правовими документами, потенційно небезпечний об'єкт – це об'єкт, що створює реальну загрозу виникнення надзвичайної ситуації; об'єкт, на якому використовуються, виготовляються, переробляються, зберігаються або транспортуються небезпечні радіоактивні, пожежовибухові, хімічні речовини та біологічні, препарати; об'єкти з видобування корисних копалин; гідротехнічні споруди тощо.

Міністерство з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи (МНС), виконуючи Програму діяльності Кабінету Міністрів України, у взаємодії з органами виконавчої влади, завершило перший етап паспортизації потенційно небезпечних об'єктів та територій в Україні. На основі цієї роботи підготовлено обґрунтовані дані, необхідні для поточного та перспективного планування

запобіжних заходів на всіх рівнях реагування, які внесено у Паспорти ризику виникнення надзвичайних ситуацій областей.

За оцінкою фахівців МНС і облдержадміністрацій, на початок ХХІ сторіччя 7541 об'єкт та район території в Україні становить потенційну небезпеку для життя і діяльності людей і погребує постійного моніторингу та проведення планових запобіжних заходів. Одним із основних заходів є створення загальнодержавного реєстру потенційно небезпечних об'єктів і територій, які створюються на основі даних паспортизації потенційно небезпечних об'єктів.

Паспортизація потенційно небезпечних об'єктів проводиться на основі «Положення про паспортизацію потенційно небезпечних об'єктів», яке затверджено наказом Міністерства надзвичайних ситуацій України від 18 грудня 2000 року № 338. Положення визначає загальні засади паспортизації потенційно небезпечних об'єктів для створення загальнодержавного реєстру потенційно небезпечних об'єктів техногенного та природного характеру як складової частини Єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру. Згідно нього паспортизація діючих об'єктів господарської діяльності проводиться для кваліфікованої ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів.

Паспортизації підлягають діючі об'єкти господарської діяльності, на яких є реальна загроза виникнення надзвичайних ситуацій (аварії) техногенного і/або природного характеру. Паспортизація потенційно небезпечних об'єктів проводиться незалежно від форм власності на них.

Транспортні засоби, які перевозять небезпечні речовини рухомим складом залізничного транспорту, суднами, плавзасобами морського та річкового транспорту, літаками, іншими повітряними транспортними засобами та автомобільним транспортом не підлягають паспортизації як потенційно небезпечні об'єкти. На нашу думку, при складанні екологічного паспорта транспортного підприємства, яке займається здійсненням вищеназваної діяльності, в ньому доцільно було б наводити дані, які характеризують основні параметри такої діяльності (вид небезпечних перевезень, склад, об'єми та маршрути перевезень, вид транспорту, який здійснює перевезення небезпечних речовин та його відповідність умовам безпеки, сили та засоби ліквідації можливих аварій та негативного впливу на навколишнє середовище).

Паспортизацію потенційно небезпечних об'єктів проводять фахівці МНС, а також керівники та фахівці об'єктів, які підлягають такій паспортизації.

Паспортизація проводиться для кваліфікованої ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів, під якою розуміють встановлення тотожності потенційно небезпечного об'єкту на підставі вивчення притаманних окремим об'єктам чинників потенційної небезпеки. за наявності у його діяльності хоча б одного чинника небезпеки. Оцінка потенційної небезпеки об'єкта проводиться з урахуванням внутрішніх та зовнішніх чинників небезпеки, які впливають (можуть вплинути) на його виробничу діяльність.

Ідентифікація потенційно небезпечного об'єкта враховує: вид (природу) небезпеки (радіаційна, хімічна, біологічна, бактеріологічна, вибухопожежна

тощо); інтенсивність джерел небезпеки та час їх негативного впливу (постійне випромінювання, залпові викиди, систематичне накопичення небезпечного ефекту на поверхні ґрунту тощо); характер та ступінь негативного впливу на реципієнта; сферу забруднення (атмосфера, гідросфера, літосфера); технічний стан будов, споруд, технологічного обладнання та інженерних комунікацій, ступінь їх зношеності; загальний стан техніки безпеки.

Оцінка потенційно небезпечних об'єктів, виробнича діяльність яких характеризується постійними викидами небезпечних речовин, проводиться з урахуванням можливого забруднення довкілля шкідливими викидами, які перевищують установлені нормативи та визначаються згідно з вимогами нормативно-технічних норм.

При визначенні чинників небезпеки з кожного окремого джерела небезпеки необхідно врахувати їх можливий негативний взаємовплив при утворенні сумішей, сполук тощо.

Паспортизація потенційно небезпечних об'єктів проводиться один раз на п'ять років.

Зведений перелік потенційно небезпечних об'єктів подається Головним управлінням планування та дії у надзвичайних ситуаціях МНС України на підставі переліків потенційно небезпечних об'єктів Автономної Республіки Крим та управління областей України, затверджених на засіданнях комісій техногенно-скологічної безпеки і надзвичайних ситуацій обласних державних адміністрацій, науково-дослідному, проектно-конструкторському та технологічному інституту мікрографії Державного департаменту страхового фонду документації.

Інформаційні дані паспорта потенційно небезпечного об'єкта, а також їх зміни формуються фахівцями об'єктів (підприємств) в обсязі, передбаченому формою паспорта, та затверджується його керівником.

Територіальні органи управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення згідно з чинним законодавством мають право перевіряти обсяг, достовірність та своєчасність інформації, поданої в паспорті потенційно небезпечного об'єкта.

Керівник потенційно небезпечного об'єкта згідно із чинним законодавством несе особисту відповідальність за несвоєчасність подання паспорта і змін до нього, неповний обсяг інформації та подання недостовірної інформації.

Завдання до виконання лабораторної роботи

Завдання 1. Опрацювати «Положення про паспортизацію потенційно небезпечних об'єктів», яке затверджено наказом Міністерства надзвичайних ситуацій України від 18 грудня 2000 року № 338.

Завдання 2. Ознайомитися з порядком Паспортизації потенційно небезпечних об'єктів (ПНО).

Завдання 3. Ознайомитися з формами паспортів потенційно небезпечних об'єктів ПНО, їх характеристика.

Завдання 4. Оформити екологічні паспорти потенційно небезпечних об'єктів ПНО за формами 1 НС, 2 НС, 8 НС, (додатки А, Б, В, Г).

Контрольні питання:

1. Назвіть зміст та структурні елементи екологічного паспорту потенційно-небезпечного об'єкта
2. Характеристика основних екологобезпечних об'єктів.
3. Для чого проводиться паспортизація потенційно небезпечних об'єктів?
4. Вимоги до оформлення паспортів потенційно небезпечних об'єктів.
5. Порядок оформлення паспорта потенційно небезпечного об'єкту?
6. Форми паспортів потенційно небезпечних об'єктів, їх відмінності.
7. Хто несе відповідальність за несвоєчасність подання паспорта і змін до нього,
8. За якими обставинами об'єкт ідентифікується потенційно небезпечним?

ТЕМА № 5. ЕКОЛОГО-АГРОХІМІЧНА ПАСПОРТИЗАЦІЯ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Мета: ознайомитись із основними чинниками антропогенного забруднення ґрунтів за їх сільськогосподарського використання, методикою проведення еколого-агрохімічної оцінки ґрунту і складання його екологічного паспорту.

Необхідні матеріали: підручники, посібники, конспекти лекцій, інформаційні ресурси мережі Інтернет.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Державна агрохімічна паспортизація земель сільськогосподарського призначення проводиться з метою здійснення державного контролю за зміною показників родючості і забруднення ґрунтів. Власнику земельної ділянки сільськогосподарського призначення видається агрохімічний паспорт державного зразка, який є обов'язковим додатком до державного акта на право приватної власності на землю. Заходи з державної агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення:

а) обов'язкове чергове агрохімічне обстеження на орних землях через кожні 5 років, сіножатях, пасовищах і багаторічних насадженнях – через кожні 5-10 років;

б) обов'язкове позачергове агрохімічне обстеження сільськогосподарських угідь, незалежно від терміну попереднього – при передачі у власність або наданні в користування, в тому числі в оренду, а також при зміні власника або користувача, в тому числі орендаря, земельної ділянки.

Власники землі, користувачі, в тому числі орендарі та суборендарі земельних ділянок, на яких проводяться заходи з державної агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення, зобов'язані

забезпечити виконавцям цих заходів доступ до земельних ділянок, на яких ці заходи проводяться.

Еколого-агрохімічну оцінку ґрунту проводять шляхом внесення в агрохімічну оцінку поправки на забруднення його радіонуклідами, важкими металами та пестицидами з урахуванням кліматичних умов території, зрошення, осушення, кислотності та засоленості ґрунтів тощо.

Еколого-агрохімічний паспорт поля – це основний документ, в якому міститься інформація про родючість ґрунту (агрохімічні, фізико-хімічні та агрофізичні властивості), а також рівень забруднення його важкими металами, залишками пестицидів та іншими токсикантами. Він розробляється окремо для кожної земельної ділянки на основі матеріалів агрохімічного, радіологічного та інших видів моніторингу ґрунтів, в тому числі на вміст важких металів і залишків пестицидів. Користуючись паспортом обґрунтовують заходи спрямовані на раціональне використання та підвищення родючості ґрунтів, поліпшення їх екологічного стану.

1. Вибір еталонного ґрунту

Еталонним ґрунтом за вмістом гумусу приймають ґрунт, що містить в орному шарі 6,2 % гумусу (якісна оцінка 100 балів). Це відповідає запасам 500 т/га органічної речовини в 0-100 см шарі чорноземів звичайних середньогумусних важкосуглинкових і легкоглинистих, а також чорноземів типових середньогумусних середньосуглинкових.

За вмістом поживних елементів за еталонний (100 балів) приймають ґрунт, що має в орному шарі високий вміст: легкогідролізованого азоту 225 мг/кг (за Корнфілдом); рухомого фосфору – 176 мг/кг (за Чиріковим); обмінного калію 151 мг/кг ґрунту (за Чиріковим) та мікроелементів бору 1,5 мг/кг, молібдену – 0,15 мг/кг, марганцю 30 мг/кг, кобальту – 10 мг/кг, міді – 1,5 мг/кг, цинку – 1,5 мг/кг ґрунту.

2. Проведення агрохімічної оцінки ґрунту поля або земельної ділянки

Агрохімічну оцінку ґрунту поля в балах визначають за показниками вмісту в орному шарі азоту, фосфору, калію, а також рухомих форм мікроелементів. Оцінку проводять окремо за кожним із показників за 100-бальною шкалою, де за 100 балів приймають агрохімічний показник еталонного ґрунту.

ґрунти з більш високим вмістом гумусу, поживних елементів і вологи отримують оцінку 100 балів, а з меншим, ніж еталон – <100 балів. Вона визначається за формулою:

$$B = \frac{a \times 100}{b}, \quad (1)$$

де B – бал ґрунту за вмістом гумусу чи поживних елементів;

a – фактичний вміст гумусу (%) або поживних елементів (мг/кг ґрунту);

b – вміст гумусу (%) або поживних елементів (мг/кг ґрунту) в еталонному ґрунті.

Оцінка якості ґрунту з урахуванням рівня забруднення та його властивостей. Поправочні коефіцієнти на забруднення ґрунтів радіонуклідами.

В зоні Полісся за рівня забруднення 1–5 Кі/км² поправочний коефіцієнт знижують на 2 % на кожну одиницю Кі за зростання ступеня забруднення. Наприклад: за забруднення поля 2 Кі/км² поправочний коефіцієнт становить: 0,96 (2Кі • 2 % = 4; 100 - 4: 100 = 0,96).

У зоні Полісся за рівня забруднення 5–10Кі/км² поправочний коефіцієнт знижують на 3 % на кожну одиницю Кі за зростання ступеня забрудненості. Наприклад за забруднення поля 8 Кі/км² поправочний коефіцієнт становить: 0,76 (8Кі • 3% = 24; 100-24: 100 = 0,76).

У зонах Лісостепу і Степу для всіх рівнів забруднення поправочний коефіцієнт знижують на 1,6 % на кожну одиницю Кі за зростання ступеня забрудненості. Наприклад, за забруднення поля 7 Кі/км² поправочний коефіцієнт становить: 0,89 (7Кі•1,6%= 11,2; 100-11,2: 100 = 0,89).

Поправочні коефіцієнти на забруднення ґрунту радіоцезієм наведено і табл. 1.

Таблиця 1 – Поправочні коефіцієнти на забруднення ґрунту радіо цезієм

Рівень забруднення, Кі/км ²	Зони	
	Полісся	Лісостеп
до 1,0	1,00	до 1,0
1,1–5,0	0,96–0,90	1,1–5,0
5,1–10,0	0,85–0,70	5,1–10
10,1–15,3	0,69–0,50	10,1–15,3

За рівнем забруднення радіонуклідами понад 15 Кі/км² землі виводять із сільськогосподарського використання.

Поправочні коефіцієнти на забруднення ґрунтів важкими металами враховують у запільну агрохімічну оцінку через ГДК забруднювача. За одинарного збільшення рівня забруднення на величину ГДК агрохімічну оцінку знижують на 4% за збільшення рівня забрудненості в 2 і більше разів агрохімічну оцінку знижують на 8 %, 12 % і т.д. Рівні ГДК важких металів в ґрунті наведено в табл. 2.

Поправочний коефіцієнт на забрудненим ґрунту залишками пестицидів вносять у загальну агрохімічну оцінку за ГДК забруднювача. Насамперед це стосуються ДДТ і ГХЦГ, оскільки інші пестициди дуже швидко розкладаються і тому не враховуються. За одинарного збільшення рівня забруднення на величину ГДК агрохімічну оцінку знижують на 4 %, за збільшення рівня забрудненості в 2 і більше разів агрохімічну оцінку знижують на 8%, 12% і т.д. Гранично допустимі кількості залишків пестицидів ґрунті для ДДТ і його метаболітів становлять 0,1 мг/кг, ГХЦГ (сума ізомерів) – 0,1 мг/кг.

Таблиця 2 – Гранично допустимі кількості (ГДК) важких металів та елементів забруднювачів у ґрунтах, мг/кг

Елементи	Рухомі форми	Валовий вміст
Миш'як	–	2,00
Кадмій	–	3,00
Мідь	3,00	35,0
Ртуть	–	2,10
Свинець	20,0	20,0
Цинк	23,0	50,0
Нікель	4,00	45,0
Марганець	–	500
Хром	–	0,05
Ванадій	–	150

Поправочні коефіцієнти за негативними властивостями ґрунтів представлено у таблиці 3.

Таблиця 3 – Поправочні коефіцієнти на засоленість та солонцюватість ґрунтів

Ґрунти за ступенем солонцюватості та	Поправочний коефіцієнт
Середньо солонцюваті	0,70
Сильно солонцюваті	0,60
Середньо засолені	0,70
Сильно засолені	0,50

Поправочні коефіцієнти на болотні, торфово-болотні ґрунти та торфовища не осушені представлено у таблиці 4.

Таблиця 4 – Поправочні коефіцієнти для визначення еколого-агрохімічного стану з урахуванням кліматичних умов і зрошення

Зони, області	Коефіцієнти на	
	кліматичні умови	зрошення
Полісся		
Волинська	0,93	1,00
Житомирська	0,93	1,00
Рівненська	0,93	1,00
Лісостеп		
Волинська	0,93	1,00
Житомирська	0,92	1,06
Рівненська	0,93	1,00
Хмельницька	0,96	1,03

Таблиця 5 – Поправочні коефіцієнти на кислотність ґрунтів

Ґрунти за ступенем кислотності	рН сольової Витяжки		Поправочні коефіцієнти для зон	
	мінеральних ґрунтів	торфовищ	Полісся	Лісостеп
Близькі до нейтральних	5,6 – 6,0	4,8	1,00	0,96
Слабко кислі	5,1 – 5,5	4,2 – 4,8	0,92	0,89
Середньо кислі	4,6–5,0	3,5 – 4,2	0,85	0,81
Сильно кислі	4,5	3,5	0,74	0,71

Всі отримані дані оформлюють згідно з еколого-агрохімічним паспортом поля (табл. 6).

Таким чином, цей паспорт складається з адресної частини переліку показників та їх середньозважених величин у динаміці. Як видно з таблиці 26, його набір критеріїв – мінімальний, але цілком достатній, щоб об'єктивно оцінити агроекологічний стан ґрунтового покриву полів і земельних ділянок. Назва «Еколого-агрохімічний паспорт...» свідчить проте, що в ньому міститься відомості, які характеризуються рівнем родючості, види та забруднення, а відтак і екологічний стан ґрунту.

Таблиця 6 – Еколого-агрохімічний паспорт поля, земельної ділянки

Область _____
 Район _____
 Населений пункт _____
 Землекористувач _____
 Сівозміна _____
 Поле _____
 Назва ґрунту, площа, га _____

Показник стану ґрунтів	Методи визначення	Середньо зважені величини за роками спостереження			
		20 р.	20 р.	20 р.	20 р.
1	2	3	4	5	6
1. Агрофізичний					
Щільність ґрунту, г/см ³					
Продуктивна волога (ММЗПВ) в 0 – 100 см, мм					
2. Фізико-хімічні та агрохімічний					

Кислотність, мг-екв/100 г					
гідролітична					
обмінна					
Показник рН					
сольовий					
водний					
Сума увібраних основ (Ca+Mg), мг-екв/100 г					
Тип засолення					
Вміст в орному шарі ґрунту гумусу, %					
елементів живлення, мг/кг					
азоту, що легко гідролізується					
рухомого фосфору					
обмінного калію					
бору					
молібдену					
марганцю					
кобальту					
міді					
цинку					
Агрохімічна оцінка в балах					
3. Забруднення					
Вміст рухомих форм, мг/кг					
кадмію					
свинцю					
ртуті					
Залишків пестицидів, мг/кг					
гексахлоран (сума ізомерів)					
2,4-Д амінна сіль					
Щільність забруднення, Кі/км ²					
цезієм – 137					
стронцієм – 90					
Еколого-агрохімічна оцінка в балах					
Виконавець _____ (назва організації, підпис, дата)					

Завдання до виконання лабораторної роботи

Завдання 1. Опрацювати наказ Президента України від 2 грудня 1995 року № 1118/95. «Про суцільну агрохімічну паспортизацію земель сільськогосподарського призначення».

Завдання 1. Розглянути агроекологічний паспорт сільськогосподарського угіддя та проаналізувати його структуру.

Завдання 2. Провести еколого-агрохімічну оцінку ґрунту поля або земельної ділянки, а також скласти її екологічний паспорт.

Завдання 3. Вивчити методи визначення показників ґрунту, які входять до структури паспорта поля.

Завдання 4. Характеристика еколого-агрохімічного балу бонітету за результатами проведеної еколого-агрохімічної паспортизації поля.

Завдання 5. Розробити рекомендацій для покращення родючості ґрунтів відповідного поля.

Завдання 6. Визначити якісну оцінку ґрунту за показниками еколого-агрохімічного паспорта поля.

Контрольні запитання

1. З якою метою проводять еколого-агрохімічну оцінку ґрунту?
2. Аналіз впливу об'єкту на стан земельних ресурсів.
3. Як оформляється еколого-агрохімічний паспорт поля?
4. Назвіть основні показники та їх значення, які вважають, еталонними для розроблення еколого-агрохімічного паспорта поля.
5. Навіщо вводять поправочні коефіцієнти на забруднення ґрунтів радіонуклідами та важкими металами, а також на деякі інші показники?

ТЕМА №6. ЕКОЛОГІЧНІ ПАСПОРТИ ПРИРОДНИХ (РЕКРЕАЦІЙНИХ І ЗАПОВІДНИХ) ОБ'ЄКТІВ (ЕПРО)

Мета: ознайомитись із екологічним паспортом природних (рекреаційних і заповідних) об'єктів як нормативно-правового документа для забезпечення належних форм охорони і збереження біологічного і ландшафтного різноманіття

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Екологічна паспортизація природного та рекреаційного об'єкта (ЕПРО) застосовується з метою забезпечення екологічного контролю за станом об'єкта природного та рекреаційного призначення, а також для забезпечення перспективних планованих заходів, що передбачають технічне переоснащення рекреаційного об'єкта (для запобігання скидання стічних вод) та раціонального використання природних ресурсів. Екологічний паспорт природного і рекреаційного об'єкта – нормативно-технічний документ, який дозволяє аналізувати стан природоохоронної діяльності об'єкта, визначати ефективність роботи очисних споруд і устаткування (якщо вони є в наявності),

узагальнювати основні типи і види систем водопостачання і каналізації тощо. Він розробляється відповідно до ГОСТу І7.0.0.04-90 (спеціалізований ДСТУ) «Система стандартів в галузі охорони природи і поліпшення використання природних ресурсів. Екологічний паспорт рекреаційних установ. Основні положення».

Вперше варіант екологічного паспорта території був розроблений НДІ охорони природи і заповідної справи, передбачав фіксацію 2,5 тисяч різних показників, що аналізують природні комплекси, соціально-демографічні структури з погляду взаємодії природного і виробничих потенціалів. В кінці документа приводився висновок про екологічну ситуацію. Таким чином, екологічний паспорт території і промислового підприємства був не тільки аналізом антропогенної дії на навколишнє середовище, але і рекомендаціями з приводу зниження техногенного навантаження на навколишнє середовище. В даний час не існує чіткої форми ЕПРО тому застосовуються як старі форми, так і нові розробки.

ЕПРО створюється з метою рішення задач:

1. Оцінка впливу антропогенного навантаження на ґрунт, рослинність, воду.
2. Визначення платні за природокористування.
3. Встановлення для природних і рекреаційних об'єктів граничне допустимі антропогенні навантаження на навколишнє природне середовище.
4. Планування підприємством природоохоронних заходів і оцінка їх ефективності.
5. Експертиза проектів реконструкції об'єктів.
6. Контроль за дотриманням рекреаційними підприємствам і природними об'єктами законодавства у області охорони природного середовища.
7. Підвищення ефективності використання природних я рекреаційних ресурсів.

У нових розробках екологічні паспорти рекреаційної і природної зони складається на 5 років і підлягає щорічному коректуванню до 15 лютого поточного року.

Паспорт затверджує керівником підприємства і узгоджується з державним комітетом з охорони природи, міськ(рай) виконкомі.

Перший екземпляр паспорта надається до органів Держкомприроди, другий – на підприємстві.

Структура і зміст екологічного паспорта рекреаційних об'єктів (ЕПРО). ЕПРО складається з 7 розділів, і окремим розділом розглядаються додатки.

1-й раздел- загальні положення. В нього входять:

– загальні відомості про рекреаційну установу, які описують відомості про укладача, паспорти (якщо паспорт складений привернутою організацією, то додатково приводяться відомості про цю організацію) і відомості про рекреаційний об'єкт. У цей же розділ входить картосхема ситуативного плану рекреаційної установи, топографічна картосхема плану території рекреаційної установи;

- містобудівна характеристика рекреаційної установи (загальна площа території, окремі площі по архітектурних спорудах і рослинний покрив);
- витрата енергоресурсів по видах діяльності (види енергоносіїв, загальна кількість споживаної енергії по різних частинах рекреаційної установи);
- характеристика витрат на охорону навколишнього природного середовища (поточні витрати в грн. за рік, середні витрати за останнє десятиліття);
- план природоохоронних заходів навколишнього середовища на поточний період (складається на рік).

2-й розділ – *Використовування рекреаційних ресурсів.*

- фізико-географічна ландшафтна характеристика (короткий опис ландшафтної характеристики кожного району рекреаційної зони);
- кліматичні характеристики: середньомісячні і середньорічні температури, швидкість вітру, роза вітрів, атмосферний тиск і т.д;
- використання земельних ресурсів: кількість земель, використовуваних: під різні забудови, характеристика зелених насаджень;
- характеристика пляжних ресурсів, кількість і якість пляжів, і їх походження;
- характеристика водних об'єктів на території рекреаційної установи, характеристика водоймищ, річки, струмки, джерела і т.д;
- мінеральні джерела і лікувальні грязі: найменування і хімічний склад мінерального джерела по формулі Курпова, джерело надходження, бальнеологічна група, використання і здобич за звітний рік;
- туристичні маршрути і стоянки: пропускна спроможність туристичних маршрутів, категорії маршрутів, якісні характеристики ландшафтів, стан ландшафтів на маршруті або стоянці (ступінь дигресії);
- характеристика лікувально-оздоровчих об'єктів, рекреаційних установ: нормативна місткість об'єктів по ГСП 360-92, пропускна спроможність об'єкту, балансова вартість і витрати на експлуатацію;
- території, що охороняються, і об'єкти, індекс і реєстраційний номер, найменування, статус об'єкту, підтверджуючі документи, площу об'єкту і зони, площу дозволеного будівництва.

3 розділ – *Стан ОНС на території рекреаційної установи.*

- схема території з вказівкою точок відбору проб атмосферного повітря, ґрунтів, вимірювання фізичних чинників забруднення навколишнього природного середовища;
- характеристика результатів атмосферного повітря на території реакційної установи: місця і час відбору проб, досліджуваний параметр (рівень шуму, електромагнітного і іонізуючого випромінювання), встановлені норми в селітебній зоні згідно ГОСТ 10.50 -84, НРБ 76/8X;
- результати дослідження фізичних чинників забруднення навколишнього природного середовища: найменування, кількість і якість забруднюючих речовин, їх ГДК і результати дослідження СЕС;
- результати дослідження прилеглих акваторій і інших водних об'єктів рекреаційної установи;

- гігієнічна оцінка території по забрудненості ґрунтів важкими металами.

4 розділ - Охорона і раціональне використання водних ресурсів.

- схема використання питної води на власні потреби і використання стічних вод;
- характеристика водоспоживання за поточний рік: найменування водного об'єкту, річний затверджений ліміт забору води і втрати при транспортуванні;
- характеристика водовідведення за поточний рік (якість і кількість води, зібране в різні накопичувачі);
- характеристика стічних вод, що скидаються: найменування скидання стічних вод, забруднюючі інгредієнти, їх ГДК і фактична концентрація;
- характеристика стічних вод зливової каналізації: найменування, фактична концентрація і ГДК інгредієнтів, що скидаються, середньорічна кількість опадів, ефективність роботи очисних споруд;
- ГДС речовин, що поступають у водний об'єкт із стічних вод;
- дозвіл на спеціальне водокористування;
- характеристика систем оборотного водопостачання;
- характеристика систем повторного і послідовного використання води;
- характеристика очисних споруд: найменування очисних споруд, їх продуктивність, ефективність, пропозиції по підвищенню ефективності роботи, технологічна схема очищення стічних вод;
- характеристика артезіанських свердловин;
- характеристика фільтруючих накопичувачів відходів стічних вод і їх опадів (типи фільтруючих накопичувачів, їх основні характеристики, кількість і якість забруднених стічних вод);
- відомості про стічних вод, що утворюються на плавзасобах;
- заходи щодо зниження скидання шкідливих речовин до встановлених ПДС і усунення «вузьких місць» у водозахисній діяльності.

5 розділ - Охорона атмосферного повітря.

- схема території з вказівкою джерел викидів шкідливих речовин в атмосферу і розу вітрів;
- характеристика викидів шкідливих речовин в атмосферу від стаціонарних джерел;
- тверді речовини;
- характеристика викидів шкідливих речовин в атмосферу від стаціонарних джерел – рідкі речовини;
- характеристика викидів шкідливих речовин в атмосферу від пересувних джерел;
- розрахунок викидів шкідливих речовин в атмосферу від автотранспорту;
- дозвіл на викид шкідливих речовин в атмосферу;
- характеристика газо-пиловловлюючого устаткування;

– заходи щодо зниження викидів шкідливих речовин в атмосферу до встановлених ПДВ і усунення «вузьких місць» повітряохоронній діяльності підприємства.

6 розділ – Характеристика промислових відходів.

– характеристика виробничих відходів підприємства;

– характеристика не утилізують відходів, що підлягають переробці або похованню;

– характеристика полігонів і накопичувачів, призначених для поховання або складування відходів;

– заходи щодо раціонального використання виробничих відходів.

7 розділ – Економічний збиток від виробничої діяльності установ (докладніший розрахунок приведений в цьому розділі екологічного паспорта промислового підприємства): розрахунок платні за забруднення атмосфери викидами від стаціонарних джерел; розрахунок розмірів платні за забруднення атмосфери викидами від пересувних джерел; розрахунок платні за забруднення водного басейну при скиданні стічних вод в каналізацію або відкрите водоймище; розрахунок розмірів платні за складування твердих відходів; платежі за використання природних ресурсів; економічний збиток, що наноситься ОС викидами (скиданнями) забруднюючих речовин і складуванням відходів; проект розрахунку платежів за забруднення ОПС на поточний рік по методиці Міністерства охорони навколишнього середовища України. До розділів додаються додатки:

1. Грунтовий покрив.
2. Місткість рекреаційних установ.
3. Баланс рекреаційного навантаження.
4. Заходи щодо усунення «вузьких місць», що не увійшли до основних розділів.

Завдання до виконання лабораторної роботи

Завдання 1: Опрацювати ГОСТу І7.0.0.04-90 (спеціалізований ДСТУ) «Система стандартів в галузі охорони природи і поліпшення використання природних ресурсів. Екологічний паспорт рекреаційних установ. Основні положення»

Завдання 2: Ознайомитися зі структурою і змістом екологічного паспорта рекреаційних об'єктів.

Завдання 3: Оформити екологічний охоронний паспорт вікових плодкових дерев (Додаток Ж)

Контрольні питання:

1. З якою метою розробляються екологічні паспорти природних та рекреаційних об'єктів.
2. Структура і зміст екологічного паспорта рекреаційних об'єктів (ЕПРО).
3. Методика створення та розробка екологічних паспортів туристичних та природно-заповідних територій.

4. Розрахунок рекреаційного навантаження на природні та рекреаційні об'єкти.

ТЕМА №7. ЕКОЛОГІЧНА ПАСПОРТИЗАЦІЯ ВІДХОДІВ

Мета: оформити паспорт твердих побутових відходів, ознайомитися з його структурою.

Необхідні матеріали: підручники, посібники, конспекти лекцій, інформаційні ресурси мережі Інтернет.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Відповідно до Постанови КМУ від 1 листопада 1999 р. N 2034 “Про затвердження Порядку ведення державного обліку та паспортизації відходів” [16] паспортизація відходів – це процес послідовного збирання, узагальнення та зберігання відомостей про кожний конкретний вид відходів, їх походження, технічні, фізико-хімічні, технологічні, екологічні, санітарні, економічні та інші показники, методи їх вимірювання і контролю, а також про технології їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення. Порядок ведення паспортизації відходів регламентує Закон України «Про відходи» (стаття 26).

Паспортизацію відходів ведуть підприємства з метою їх вичерпної ідентифікації та визначення оптимальних шляхів поводження з ними. Вона передбачає складання і ведення паспортів відходів, місць видалення відходів, реєстраційних карт об'єктів освіти, обробки і утилізації відходів згідно з державним класифікатором ДК 005-96 «Класифікатор відходів», і відповідно до каталогу відходів.

На кожне місце видалення відходів (далі МВВ) створюється свій спеціалізований паспорт, у якому позначається найменування і код відходів (за каталогом), їх кількісний і якісний склад, походження, технічні характеристики і відомості про методи контролю і безпечної експлуатації. Екологічний паспорт складається керівником МВВ відповідно до «Інструкції про зміст і складання паспорта МВВ», затвердженої Наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища і ядерної безпеки України від 14.01.99 р. № . Контроль за веденням підприємствами первинного обліку відходів та за їх паспортизацією здійснюється за наглядом Державної служби України з надзвичайних ситуацій, а також іншими спеціально уповноваженими органами виконавчої влади у сфері поводження з відходами відповідно до їх компетенції [16].

В Україні існує затверджена форма технічного паспорта відходу міждержавним стандартом – ДСТУ 2195–99 (ГОСТ 17.9.0.2 –99) Охорона природи. Поводження з відходами. Технічний паспорт відходу. Склад, зміст, викладення і правила внесення змін. Міждержавний стандарт. Складання

технічного паспорта проводять з метою: виявлення оптимальних технологій перероблення, зберігання, транспортування, утилізації відходу; вироблення пропозицій щодо заміни первинних джерел сировини паспортизованими відходами; покращення наявних технологій, де утворюються (прогнозуються) відходи з метою мінімізації їхнього утворення і забезпечення екологічної безпеки; визначення ефективних методів контролю відходів; оптимальне розміщення підприємств з перероблення, утилізації або видалення відходів.

Відповідно до стандарту паспорт технічного відходу містить відомості: про місце утворення відходу; про процес, у якому утворюються відходи; інформацію про первинні дані про відходи; характеристики відходу; відомості про наявні та можливі технології перероблення, зберігання, транспортування, утилізації або видалення відходу; вимоги до складання показників відходів. Також технічний паспорт відходу містить наступні групи показників: органолептичні показники, кількісні показники складу, кількісні показники властивостей, показники небезпеки, показники енергоресурсного потенціалу та економічні показники. Внесення даних до технічного паспорта відходу, а також до документації на продукцію згідно з вимогами ДСТУ 2195 та ДСТУ 3052 здійснюють уповноважені особи за порядком, який встановлюється керівником організації-розробника або підприємства-виробника відходів, який несе відповідальність за повноту і достовірність поданих даних про відходи.

Державний облік відходів - єдина державна система збирання, узагальнення, всебічного аналізу та зберігання відомостей про відходи під час їх утворення та здійснення операцій поводження з ними.

Первинний облік відходів – реєстрація у формах первинних облікових документів (картки, журнали, анкети) відомостей про відходи під час їх утворення на підприємстві та здійснення операцій поводження з ними.

Інвентаризація відходів – комплекс разових організаційно-технічних заходів з виявлення, ідентифікації, опису і реєстрації відходів, обліку обсягів їх утворення, утилізації та видалення, а також виявлення і обстеження місць утворення відходів і об'єктів поводження з ними.

Ідентифікація відходів – віднесення відходів до певних категорій та класифікаційних груп виходячи з їх походження, складу, стану, небезпеки для довкілля, здоров'я людини, технологічних можливостей утилізації, знешкодження.

Паспортизація відходів – процес послідовного збирання, узагальнення та зберігання відомостей про кожний конкретний вид відходів, їх походження, технічні, фізико-хімічні, технологічні, екологічні, санітарні, економічні та інші показники, методи їх вимірювання і контролю, а також про технології їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення.

Державний облік відходів ґрунтується на даних спостережень за утворенням відходів та здійсненням операцій поводження з ними і включає ведення первинного обліку відходів та державної статистичної звітності про них.

Первинний облік відходів ведуть підприємства відповідно до типових форм первинної облікової документації (картки, журнали, анкети) з використанням технологічної, нормативно-технічної, планово-економічної, бухгалтерської та іншої документації.

Державна статистична звітність про небезпечні відходи ведеться за окремою формою. Реєстр звітних статистичних одиниць, що повинні складати звіти про небезпечні відходи, формується органами державної статистики за поданням Мінекобезпеки. Підприємства заповнюють форми державної статистичної звітності на підставі документів первинного обліку і подають їх в установленому порядку територіальним органам державної статистики та відповідним органам виконавчої влади.

Завдання до виконання лабораторної роботи

Завдання 1. Опрацювати «Технічний паспорт відходу», чинний в Україні з 01.01.2001 року.

Завдання 2. Опрацювати «Порядок введення державного звіту і паспортизації відходів: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.11.99 р.

Завдання 3. Оформити паспорт твердих побутових відходів. Проаналізувати на прикладі конкретного підприємства наявність утворюваних відходів, їх клас безпеки та фізико-хімічні характеристики, об'єми відходів, що передаються іншим підприємствам, зберігаються та знешкоджені на підприємстві, ліміти утворення відходів та перевищення лімітів. Врахувати при аналізі різницю сплати за нормативні об'єми та понадлімітні об'єми утворення відходів.

Завдання 4. Встановити наявність перевищення лімітів утворення відходів та збільшення сплати за забруднення навколишнього середовища.

Завдання 5. Після ознайомлення з теоретичною частиною даних методичних рекомендацій та прикладом заповнення паспорта місць видалення відходів (МВВ) самостійно скласти паспорт МВВ на умовному об'єкті дослідження за наступною скороченою схемою:

Титульний аркуш паспорта МВВ

Розділ I. Реквізити МВВ

Розділ II. Загальна характеристика МВВ

Розділ IV. Техніко-технологічна характеристика МВВ

Розділ V. Загальна характеристика відходів, що видаляються

Розділ VIII. Порухення вимог експлуатації МВВ

Розділ IX. Санітарно-захисна зона МВВ.

Умовним об'єктом дослідження може бути як підприємство, що планується до розгляду у дипломній роботі, так і уявний суб'єкт господарювання.

Контрольні запитання:

1. Зміст і структура паспорта технічного паспорта відходу.
2. Охарактеризуйте основні нормативні документи, що встановлюють порядок паспортизації місць видалення відходів.

3. Охарактеризуйте основні положення Інструкції з складання паспорту місць видалення відходів.
4. Охарактеризуйте послідовність заповнення паспорту місць видалення відходів.
5. Охарактеризуйте технологічні процеси – джерела утворення відходів в умовах певного промислового підприємства.
6. Охарактеризуйте санітарно-гігієнічні та екологічні вимоги до місця видалення відходів.
7. Охарактеризуйте процедуру складання паспорту місць видалення відходів на умовному об'єкті дослідження за скороченою схемою.
8. Охарактеризуйте технології, які дозволяють зменшити обсяги утворення відходів на певному промисловому підприємстві.

ТЕМА №8. АНАЛІЗ ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ ПРИ ЕКОЛОГІЧНІЙ ПАСПОРТИЗАЦІЇ

Мета: Вивчити методика розрахунку ГДС і ГДВ для джерел забруднення атмосферного повітря. Проаналізувати ступінь забруднення атмосферного повітря підприємства.

Необхідні матеріали: підручники, посібники, конспекти лекцій, інформаційні ресурси мережі Інтернет.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Характеристика викидів в атмосферу відображує склад, якісний та кількісний склад забруднюючих атмосферу речовин, що містяться у викидах підприємства. Окремо у вигляді довідки із визначенням часу, об'ємів та складу наводять дані про залпові викиди в атмосферу забруднюючих речовин. Цей розділ екологічного паспорту промислового підприємства є базою даних для розрахунків величини збитку від забруднення атмосфери та платежів за нормативні, понаднормативні та залпові викиди. Крім того, інформація розділу враховується при розробці локальних програм оперативного моніторингу атмосферного повітря.

Охорона атмосферного повітря. Приводиться картосхема джерел викидів шкідливих речовин підприємством. Дається докладна характеристика викидів основних шкідливих речовин в атмосферу з вказівкою даних по якісному і кількісному підбору складу шкідливих речовин, тимчасово узгодженими викидами, гранично допустимими викидами. Аналізуються також фактичні чинники забруднення навколишнього природного середовища: шумове і електромагнітне забруднення, іонізуюче випромінювання. Дається характеристика устаткування, використовуваного для очищення і зменшення викидів шкідливих речовин в навколишнє середовище. Оцінюються результати дослідження атмосферного повітря на межі СЗЗ.

Завдання до виконання лабораторної роботи

Завдання 1. Охарактеризуйте джерела викидів: висота, діаметр (довжина).

Завдання 2. Охарактеризуйте забруднюючі речовини: назва забруднюючих речовин (ЗР); клас небезпечності; об'ємів викидів (т/рік); ГДВ максимальне (г/сек), ГДВ сумарне, т/рік; параметри газоповітряної суміші (м³/сек), температура суміші.

Завдання 3. Характеристика викидів забруднюючих речовин (ЗР) (в цілому по підприємству): код ЗР; назва; приведена маса (без очищення, що надходить на очисні); всього викинуто (т/рік) (дозволений ліміт, перевищення ліміту).

Завдання 4. Проаналізуйте забруднення атмосфери за екологічним паспортом міста Запоріжжя.

Контрольні питання:

1. Паспортизація атмосферного повітря.
2. Основні напрямки дослідження атмосферного повітря.
3. Етапи вивчення впливу промислових комплексів на стан атмосферного повітря.
4. Карти забруднення атмосферного повітря.
5. Від чого залежить ефективність розсіювання забруднюючих речовин в атмосфері через димові труби?
6. Охарактеризуйте вплив метеорологічних та рельєфно-кліматичних факторів на розподіл забруднюючих речовин у приземному шарі атмосфери.
7. Як встановлюються норми максимально допустимих викидів забруднюючих речовин у атмосферу?
8. Як проводиться контроль за дотриманням норм викидів забруднюючих речовин у атмосферу?
9. Інвентаризація викидів (скидів) промисловими об'єктами. Джерела викиду (скиду).
10. Класифікація техногенних забруднень і руйнувань навколишнього природного середовища.
11. Розрахунок ГДВ для стаціонарних і пересувних джерел забруднення.

ТЕМА №9 АНАЛІЗ ЗАБРУДНЕННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ ПРИ ЕКОЛОГІЧНІЙ ПАСПОРТИЗАЦІЇ

Мета: Вивчити методику розрахунку ГДС і ГДВ для джерел забруднення водних ресурсів. Засвоїти основні принципи розробки.

Необхідні матеріали: підручники, посібники, конспекти лекцій, інформаційні ресурси мережі Інтернет.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Характеристика водоспоживання, водовідведення, стану водоочисних споруд відображує об'єми, питомі нормативи, склад, якісні та кількісні характеристики вмісту забруднюючих речовин у стічних водах підприємства. Окремо у вигляді відомостей із встановленням часу, об'ємів та складу наводять дані про залпові та аварійні скидання забруднюючих речовин, у тому числі у

грунти, водні об'єкти, каналізаційну мережу, на очисні споруди, відстійники, окремі ємкості тощо.

На основі даних цього розділу екологічного паспорту промислового підприємства розраховують величину збитку від забруднення гідросфери та платежів за скидання стічних вод.

Завдання до виконання лабораторної роботи

Завдання 1. Охарактеризуйте джерела забруднення водних об'єктів промислового підприємства: балансова схема.

Завдання 2. Проаналізуйте кількість води: при водозаборі (тис. м³ за рік); при водовідведенні (передано іншим підприємствам: всього, питної якості, після використання); використано: технологічні, додаткові, господарські потреби, питні і т.д., втрати тощо.

Завдання 3. Охарактеризуйте джерела стічних вод: код; фактична концентрація (мг/л); фактичне скидання (л/год, т/рік); ліміт (л/год, умовних тон за рік); затверджений ГДС (л/год; умовних тон за рік); перевищення скиду ліміту (умовних тон за рік).

Завдання 4. Охарактеризуйте очисні споруди: пропускна здатність (проектна, фактична); ефективність очищення: інгредієнти, середня проектна концентрація (надійшло, мг/л; скинуто, мг/л), середня фактична концентрація.

Завдання 5. Розрахувати рекреаційне навантаження на водоймище (за вибором).

Завдання 6. Опрацювати постанову Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 р. №347 «Про затвердження «Порядку складання паспортів річок і Порядку встановлення берегових смуг водних шляхів та користування ними»

Завдання 7. Оформити екологічні паспорти річки, водного об'єкту за вибором (Додатки 3, І)

Контрольні питання:

1. Паспортизація водних об'єктів.
2. Джерела забруднення поверхневих і підземних вод.
3. Використання водних ресурсів.
4. Типи водно-екологічних карт.
5. Аналіз природно-кліматичних факторів для паспортизації території та об'єктів.
6. Дослідження впливу об'єкту на стан поверхневих вод.
7. Оцінка стану очисних споруд та напрямків їх оптимізації.
8. Інвентаризація забруднень, джерел забруднень. Розрахунок ГДК. Характеристика стічних вод.
9. Екологічні наслідки забруднення природних вод органічними речовинами, біогенними елементами.
10. Поняття БПК і ХПК.

11. Який нормативно-технічний документ визначає умови випуску стоків у водойми? Що це за умови?
12. Назвіть зміст та структурні елементи екологічного паспорту річки.

ТЕМА №10. АНАЛІЗ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Мета: Проаналізувати порядок визначення розмірів платежів за викиди, скиди та розміщення відходів забруднюючих речовин в навколишньому середовищі.

Необхідні матеріали: підручники, посібники, конспекти лекцій, інформаційні ресурси мережі Інтернет.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Дані про еколого-економічну діяльність підприємства включають дані про витрати на природохоронні заходи, їх ефективності та базуються на діючих методах оцінки.

Дані про платежі підприємства за забруднення навколишнього середовища, порядок визначення та використання нормативів платежів за викиди (скиди) наводять у екологічному паспорті промислового підприємства у спеціальному розділі.

Складання екологічного паспорта потребує проведення інвентаризації джерел впливу на навколишнє середовище на території підприємства. На основі врахування джерел розробляються заходи контролю та поетапного зниження впливу.

У основу створення екологічного паспорта, разом з іншими принципами встановлений принцип самоокуповування: підприємство розробляє і фінансує комплекс природоохоронних заходів і платить за використання природних ресурсів. Приводиться інформація про загальні витрати підприємства на охорону навколишнього природного середовища і зниженню викидів шкідливих речовин до встановлених нормативів. Розраховується платня за використання природних ресурсів і платежі за забруднення навколишнього природного середовища.

ПРИКЛАД: Платежі підприємства за забруднення ОС встановлюються окремо за викиди в атмосферу шкідливих речовин, скидання у водні об'єкти, розміщення відходів. Розмір платежів кратно збільшується, якщо підприємства перевищує по викидах (скиданням) шкідливих речовин встановлені ліміти. Ліміти визначаються виходячи з екологічної обстановки в регіоні, економічних можливостей підприємств з урахуванням необхідного поетапного досягнення нормативів ПДВ і ПДС і розміщення відходів.

Дані по розрахунках заносяться в додаток 17. Стягуються платежі за порушення природоохоронного законодавства, за забруднення навколишнього

середовища і відшкодування нанесеного збитку покладено, відповідно до закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», а так само згідно природоресурсному законодавству (ст. 43 частина 2,5; ст. 44 частина 1,2; ст. 45 часть 2).

Відповідно до статті 44 Закону України «Про охорону природного середовища», Кабінету Міністрів України Ухвалою №303 від 01.03.1999 г. затвердив порядок нормативів збору за забруднення навколишнього природного середовища з стягнення цього збору.

На підставі закону України про охорону природного середовища, Закону України «Про підприємництво», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про систему оподаткування» і у виконання вищезгаданої Ухвали розроблена Інструкція про порядок числення і сплати збору за забруднення навколишнього природного середовища, а так само відповідальність платників за достовірність даних про об'єми викидів в атмосферне повітря забруднюючих речовин, скидань забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти і за правильність числення, повноту і своєчасність сплати збору.

Платежі підприємств за забруднення навколишнього середовища враховуються окремо за:

- викиди в атмосферу забруднюючих речовин;
- скидання у водні об'єкти забруднюючих речовин;
- розміщення відходів.

За скидання (викиди) забруднюючих речовин навколишнє середовище встановлюються два види платежів:

- за викиди (скидання) забруднюючих речовин і розміщення відходів в межах встановлених підприємству лімітів допустимих викидів (далі ліміти)
- за викиди (скидання) забруднюючих речовин і розміщення відходів, що перевищують встановлені ліміти.

Відомості про еколого-економічну діяльність підприємства включають дані про витрати на природоохоронні заходи і їх ефективність і ґрунтується на діючих методах оцінки.

Дані про платежі підприємств за забруднення навколишнього природного середовища, порядок оформлення, застосування нормативів платні за викиди (скидання) приведені в окремому додатку. Нормативи збору за забруднення встановлюються як фіксовані суми в гривнях на одиницю основних забруднюючих речовин.

Збір, взимаємий за скидання і викиди стаціонарними джерелами забруднення в межах лімітів, зараховуються на валові витрати виробництва, а за перевищення лімітів взимається за рахунок прибутку, який залишається у розпорядженні платників. Збір, взимаємий за викиди пересувними джерелами, зараховуються на валові витрати виробництва. Платники перераховують збір за забруднення навколишнього природного середовища у розмірі 30% до державного фонду навколишнього природного середовища, 70% до міського фонду охорони навколишнього середовища.

Порядок числення збору. Суми збору, взимаємого за викиди **стаціонарними джерелами** забруднення (Пвс), обчислюються

платниками самостійно щокварталу нарастаючим підсумком з початку року на підставі затверджених лімітів, виходячи з фактичних об'ємів викидів, нормативів збору і коефіцієнтів коректувань і визначаються за формулою (2):

$$P_{bc} = (M_{li} \times H_{ni} \times K_{nac} \times K_{\phi}) + (M_{li} \times H_{ni} \times K_{nac} \times K_{\phi} \times K_{n}) \quad (2)$$

Де M_{li} – об'єм викиду І-ї забруднюючої речовини в тоннах (у межах лімітів, т). Фактичні об'єми визначаються по викидах – на підставі форм первинної документації (журнали обліку по формах ПД-1, ПД-2, ПД-3);

M_{ni} – об'єм понадлімітного викиду (різниця між об'ємом токсичного викиду і ліміту) І-го забруднюючої речовини, т

H_{bi} – норматив збору за тонну І-ї забруднюючої речовини в грн. за тонну;

K_{nac} – коефіцієнт коректування, який враховує чисельність жителів;

K_{ϕ} – коефіцієнт коректування, що враховує народногосподарське значення населеного пункту;

K_n – коефіцієнт кратності збору за понадлімітний викид в атмосферу забруднюючих речовин (найчастіше приймають $K_n = 5$)

Суми збору, які взимуються за викиди пересувними джерелами забруднення ($P_{вп}$) обчислюються щокварталу нарастаючим підсумком з початку року, виходячи з кількості фактично використаного пального і його вигляду на підставі нормативів збору за ці викиди, коефіцієнтів коректувань, і визначаються за формулою:

$$P_{вп} = M_i \times H_{bi} \times K_{nac} \times K_{\phi}, \quad (3)$$

Де M_i – кількість використаного пального і-того вигляду, т.

H_{bi} – норматив збору за тонну і-того виду пального, в гривнях, грн/т

Суми збору, який взимается за скидання (P_c), обчислюються платниками самостійно щокварталу нарастаючим підсумком з початку року на підставі затверджених лімітів, виходячи з фактичних об'ємів скидань, нормативів збору і коректування коефіцієнтів, і визначаються по формулі:

$$P_{bc} = (M_{li} \times H_{bi} \times K_{p6}) + (M_{ni} \times H_{bi} \times K_{p6} \times K_n), \quad (4)$$

Де M_{li} – об'єм скидання забруднюючої речовини в тоннах в межах ліміту, т;

M_{ni} – об'єм понадлімітного скидання (різниця між об'ємом фактичного скидання і ліміту) забруднюючої речовини в тоннах, т;

H_{bi} – норматив скидання за тонну забруднюючої речовини, в гривнях (грн/т);

K_{p6} – регіональний (басейновий) коефіцієнт коректування, який враховує територіальні і екологічні особливості, а також еколого-економічні умови функціонування водного господарства.

Згідно таблиці K_{p6} , наприклад, для Чорного моря рівний 2. $K_{p6} = 2$

K_n – коефіцієнт кратності збору за понадлімітні скидання забруднюючих речовин $K_n = 5$

Розрахунок збору за забруднення навколишнього середовища наступного року складається в розрізі забруднюючих речовин, які за прогнозами вироблятимуться в атмосферному повітрі стаціонарними джерелами або скидатимуться безпосередньо у водний об'єкт.

Завдання до виконання лабораторної роботи

Завдання 1: Проаналізувати на прикладі конкретного підприємства розміри платежів за викиди, скиди та розміщення відходів забруднюючих речовин в навколишньому середовищі. Врахувати при аналізі різницю сплати за допустимі викиди та скиди, та за перевищення лімітів викидів забруднюючих речовин.

Завдання 2: Встановити наявність перевищення лімітів викидів та скидів та збільшення сплати за забруднення навколишнього середовища.

Контрольні питання:

1. Порядок визначення та використання нормативів платежів за викиди (скиди).
2. Проведення інвентаризації джерел впливу на навколишнє середовище на території підприємства.
3. Розробка заходів контролю та поетапне зниження впливу на навколишнє середовище.
4. Які дані відображають відомості про еколого-економічну діяльність підприємства?

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни «Екологічна паспортизація територій та підприємств» визначається навчальною та робочою програмами.

Самостійне вивчення програмних питань передбачає опрацювання рекомендованої літератури, інформаційних матеріалів мережі Інтернет та складання конспекту. Контроль рівня засвоєння знань у ході самостійної роботи здійснюється викладачем шляхом усного опитування, перевірки конспектів і тестування.

Самостійна робота студента з дисципліни «Екологічна паспортизація територій та підприємств» передбачає:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- опрацювання рекомендованої навчально-методичної та наукової літератури;
- підготовку до захисту лабораторної роботи;
- підготовку до тестового контролю знань;
- виконання індивідуального завдання (Розробка екологічного паспорту).

Індивідуальні завдання

Кожен студент на основі попередньо вивченого лекційного матеріалу та виконаних практичних робіт розробляє екологічний паспорт певного забруднювача довкілля. Оскільки розробка екологічного паспорту промислового підприємства є задачею занадто об'ємною для можливості виконання протягом даного курсу, студентам пропонується розробити екологічний паспорт водоймища, екологічний охоронний паспорт вікових плодкових дерев (за вибором студента). Індивідуальне завдання виконується у формі реферату. Реферат виконується в друкованому вигляді на аркушах паперу формату А-4, які нумеруються та скріплюються належним чином.

Навчальний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни для засвоєння студентами у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль (екзамен).

Теми рефератів в рамках індивідуального завдання:

1. Паспортизація територій (загальні дані).
2. Екологічна паспортизація в системі регіонального екологічного моніторингу.
3. Ландшафтно-екологічні дослідження.
4. Юридичні основи екологічної паспортизації.
5. Розвиток нормативної бази екологічної паспортизації територій та підприємств в Україні.
6. Екологічний паспорт підприємства, зміст його та оформлення.
7. Екологічна паспортизація підприємств.
8. Екологічна паспортизація області.
9. Екологічна паспортизація міста.
10. Екологічний паспорт природних об'єктів:
11. Паспортизація лісових масивів.
12. Паспортизація атмосферного повітря.
13. Паспортизація водних об'єктів. Типи водно-екологічних карт.
14. Паспортизація земельних ресурсів. Зображення еродованості на картах.
15. Забруднення ґрунтів пестицидами, важкими металами. Класифікація профільної деградації ґрунтів.
16. Екологічна паспортизація відходів.
17. Екологічний паспорт регіону.
18. Екологічний паспорт річки.
19. Екологічний паспорт природного заповідного об'єкту.
20. Екологічні паспорти небезпечного об'єкту.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Предмет, методи і задачі паспортизації.
2. Види паспортизації.
3. Екологічні паспорти України. Система екологічної паспортизації країни
4. Екологічна паспортизація території та підприємств.
5. Перелік територій, що підлягають екологічній паспортизації.
6. Екологічний контроль за станом навколишнього середовища.
7. Структура і зміст екологічного паспорта.
8. Екологічний паспорт міста.
9. Екологічний паспорт області
10. Екологічний паспорт природної зони.
11. Мета створення екологічного паспорта природних і рекреаційних об'єктів.
12. Екологічний паспорт природного заповідного об'єкту
13. Паспортизація територій (загальні дані).
14. Екологічний паспорт регіону.
15. Екологічний паспорт адміністративного району.
16. Мета і зміст екологічної паспортизації територій.
17. Загальні положення екологічної паспортизації техногенних об'єктів.
18. Екологічна паспортизація промислових підприємств.
19. Мета екологічної паспортизації підприємств.
20. Структура та зміст екологічного паспорта промислових підприємств.
21. Екологічне картографування та приклади екологічного картографування.
22. Екологічні карти, їх види та призначення.
23. Локальна екологічна паспортизація районів активного освоєння активних розломів.
24. Геологічна паспортизація природничих об'єктів.
25. Регіональна екологічна паспортизація.
26. Інтегральна оцінка стану повітряного басейну.
27. Правила і порядок встановлення ПДВ.
28. Паспорт полігону (ТПВ).
29. Паспортизація атмосферного повітря.
30. Паспортизація водних об'єктів.
31. Екологічний паспорт річки.
32. Зміст та структурні елементи радіологічного (радіоекологічний) паспорта господарства.
33. Екологічний паспорт населеного пункту.
34. Еколого-економічна характеристика підприємства.
35. Порядок числення збору за природокористування.
36. Класифікація відходів, реєстр відходів.
37. Методи паспортизації відходів.

38. Мета створення екологічного паспорта місць видалення відходів.
39. Структура екологічного паспорта місць видалення відходів
40. Правові основи паспортизації території та підприємств.
41. Контроль за виконанням екологічної паспортизації.
42. Ландшафтно-меліоративні екологічні дослідження (ЛМЕД)
43. Паспорти безпечності речовин (матеріалів).
44. Екологічні паспорти небезпечного об'єкту.
45. Етапи вивчення впливу промислових комплексів на стан атмосферного повітря.
46. Карти забруднення атмосферного повітря.
47. Екологічна паспортизація сільгоспугідь
48. Зміст екологічного паспорта водного об'єкту.
49. Паспортизація лісових масивів.
50. Еколого-агрохімічний паспорт земельної ділянки (поля).
51. Паспортизація земельних ресурсів.
52. Значення екологічної паспортизації для оцінки стану навколишнього середовища.
53. Схема погодження та затвердження екологічного паспорта підприємства.
54. Еколого-економічна економічна діяльність підприємства.
55. Екологічна паспортизація, як інформаційний фактор.
56. Значення екологічної паспортизації територій для оцінки якості навколишнього середовища.
57. Коли і як ведеться державна статистична звітність з охорони довкілля та природокористування.
58. Екологічна паспортизація в системі регіонального екологічного моніторингу.
59. Розвиток нормативної бази екологічної паспортизації територій та підприємств в Україні.
60. Сучасний стан та перспективи розвитку екологічної паспортизації в Україні.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Що таке екологічний паспорт?

А) комплексний документ, що містить характеристику взаємовідносин підприємства або взагалі будь-якого об'єкта з навколишнім природним середовищем.

Б) кадастр природних ресурсів,

В) форма екологічної звітності

2. Хто розробляє форми паспортів відходів та інструкції щодо їх ведення?

А) Верховна Рада України;

Б) Кабінет Міністрів України;

В) Міністерство екології та природних ресурсів України з участю інших зацікавлених центральних органів виконавчої влади.

3. Об'єкт ідентифікується потенційно небезпечним за наявності у його діяльності:

А) хоча б одного чинника небезпеки.

Б) 2-3 чинників небезпеки.

4. Екологічний паспорт річки - це :

А) уніфіковане зведення основних даних про водний режим, фізико-географічні особливості, використання природних ресурсів і екологічну обстановку в її басейні;

Б) державний стандарт на питну воду;

В) перелік показників якості води.

5. З якою метою складаються екологічні паспорти річок

А) Для оцінки екологічного стану басейнів малих річок

Б) розробки заходів щодо використання та охорони вод,

В) відновлення водних ресурсів.

Г) все зазначене вірне

6. Екологічний паспорт малої річки містить таку інформацію:

А) загальні відомості про річку та її басейн;

Б) фізико-географічна характеристика басейну;

В) режим річки;

Г) сучасний стан використання і охорони природних ресурсів

Д) сучасний стан і водогосподарський баланс басейну;

Ж) екологічна обстановка басейну;

З) загальні рекомендації по раціональному використанні та охороні природних ресурсів басейну і підвищенню стійкості екосистеми в цілому.

Е) все зазначене вірне

7. Паспорти розробляються на річки, які мають площу водозабору:

А) для будь-якої річки

Б) до 5 тис. км²

В) до 10 тис. км²

Г) до 20 тис. км²

Д) до 50 тис. км²

Ж) до 30 тис. км²

8. Паспортизація потенційно небезпечних об'єктів проводиться

А) один раз на п'ять років;

Б) кожен рік;

В) один раз на десять років;

9. Чи підлягають паспортизації як потенційно небезпечні об'єкти транспортні засоби, які перевозять небезпечні речовини рухомим складом залізничного транспорту, суднами, плавзасобами морського та річкового транспорту, літаками, іншими повітряними транспортними засобами та автомобільним транспортом:

А) ні;

Б) так;

В) підлягають транспортні засоби, які перевозять небезпечні речовини рухомих складом залізничного транспорту.

10. Еколого-агрохімічний паспорт поля є документом, в якому зосереджена інформація:

А) про родючість ґрунтів (агрохімічні, фізико-хімічні та агрофізичні властивості);

Б) про агроекологічний стан ґрунтів (забрудненість важкими металами, радіонуклідами, залишками пестицидів та іншими токсикантами).

В) все зазначене вірне

11. Еколого-агрономічна паспортизація полів та земельних ділянок проводиться:

А) з періодичністю в п'ять років;

Б) з періодичністю в 20-25 років;

В) з періодичністю в 10 років;

12. Екологічний паспорт – документ, що складається з метою забезпечення:

А) державного обліку об'єктів, які шкідливо впливають на стан навколишнього природного середовища;

Б) контролю за станом екологічної безпеки;

В) відвернення та ліквідації негативного впливу господарської та інших видів діяльності;

Г) все зазначене вірне

13. Паспортизація потенційно небезпечних об'єктів проводиться на основі:

А) «Положення про паспортизацію потенційно небезпечних об'єктів», яке затверджено наказом Міністерства надзвичайних ситуацій України від 18 грудня 2000 року № 338

Б) «Про екологічну паспортизацію»;

В) «Про екологічну експертизу»

14. Що визначає «Положення про паспортизацію потенційно небезпечних об'єктів»?

А) загальні засади паспортизації потенційно небезпечних об'єктів для створення загальнодержавного реєстру потенційно небезпечних об'єктів техногенного та природного характеру як складової частини Єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру

Б) реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру

В) загальні засади паспортизації потенційно небезпечних об'єктів

15.3 якою метою проводиться паспортизація потенційно небезпечних об'єктів?

А) паспортизація діючих об'єктів господарської діяльності проводиться для кваліфікованої ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів.

Б) для встановлення кількісних та якісних характеристик забруднення

природного середовища викидами, стоками, відходами

В) для отримання інформації про прибутковість запланованого будівництва.

16. Екологічний паспорт ПНО містить дані, на підставі яких виконується:

А) оцінка потенційної небезпеки виробничої діяльності об'єкта;

Б) реалізація виробленої продукції;

В) зменшення витрат на утилізації відходів;

Г) збільшення обсягів виробництва.

17. Екологічний паспорт промислового підприємства як нормативно-технічний документ був затверджений і вперше введений в дію в ... році:

А)1987

Б)1990

В)1995

18.Екологічний паспорт складається на підприємстві й погоджується з:

А) Верховною Радою України;

Б) Міністерством охорони здоров'я України;

В) місцевими природоохоронними органами влади;

Г) Кабінетом Міністрів України.

19.Екологічний паспорт складається з:

А) двох частин;

Б) однієї частини;

В) трьох частин;

Г) чотирьох частин.

20.У першій частині екологічного паспорта подають:

А) загальні відомості про підприємство;

Б) перелік заходів з метою екологізації виробництва, зменшення забруднення і інших негативних впливів;

В) терміни виконання природоохоронних заходів, обсяги витрат, економія ресурсів, обсяги зменшення викидів;

Г) вид і кількість ресурсів, що використовуються, коротка природно-кліматична характеристика району розташування та інші природно-екологічні показники.

21.Екологічний паспорт підприємства – це документ, що відображає:

А) контактний та дистанційний контроль за станом навколишнього середовища;

Б) комплексний документ, що містить характеристику взаємин підприємства з навколишнім середовищем;

В) результати наукового аналізу сільськогосподарського виробництва;

Г) немає правильних відповідей.

22. Хто несе відповідальність за прострочені та недостовірні дані при паспортизації ?

А) керівник підприємства

Б) екологічний інспектор

В) голова МНС

23. Екологічний паспорт рекреаційного об'єкта складається:

- А) раз на 7 років;
- Б) раз на 10 років;
- В) раз на 3 роки;
- Г) раз на 5 років.

24. Екологічний паспорт рекреаційного об'єкта складається з:

- А) 2 блоків;
- Б) 7 розділів;
- В) 3 блоків;
- Г) 5 розділів.

25. При агрохімічній оцінці якості ґрунтів за 100 балів береться:

- А) еталонний ґрунт із найвищим значенням показників його властивостей;
- Б) чорнозем з максимальною родючістю;
- В) повністю чистий ґрунт з середньою родючістю;
- Г) ґрунт з біосферного заповідника даного регіону.

26. Еталонним ґрунтом за вмістом гумусу приймають ґрунт, що містить в орному шарі:

- А) 6,2 % .
- Б) 4.2%
- В) 3.3%
- Г) 10.0%

27. Еталонний ґрунт за вмістом гумусу відповідає запасам органічної речовини в 0-100 см шарі чорноземів звичайних середньогумусних важкосуглинкових і легкоглинистих, а також чорноземів типових середньогумусних середньосуглинкових:

- А) 100 т/га
- Б) 500 т/га
- В) 1000 т/га
- Г) 1500 т/га

28. Державна агрохімічна паспортизація земель сільськогосподарського призначення проводиться з метою:

- А) здійснення державного контролю за зміною показників родючості і забруднення ґрунтів.
- Б) для визначення стану забруднення ґрунтів;
- В) для здійснення еколого-агрохімічної оцінки ґрунтів;
- Г) для визначення родючості ґрунтів;
- Д) всі відповіді вірні.

29. Власнику земельної ділянки сільськогосподарського призначення видається агрохімічний паспорт державного зразка, який є додатком до державного акта на право приватної власності на землю:

- А) необов'язковим;
- Б) добровільним;
- В) обов'язковим;
- Г) у кожному конкретному випадку

30. Заходи з державної агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення:

А) обов'язкове чергове агрохімічне обстеження на орних землях через кожні 5 років, сіножатях, пасовищах і багаторічних насадженнях – через кожні 5-10 років;

Б) обов'язкове позачергове агрохімічне обстеження сільськогосподарських угідь, незалежно від терміну попереднього – при передачі у власність або наданні в користування, в тому числі в оренду, а також при зміні власника або користувача, в тому числі орендаря, земельної ділянки;

В) всі відповіді вірні.

31. Еколого-агрохімічну оцінку ґрунту проводять шляхом внесення в агрохімічну оцінку поправки на забруднення його:

А) радіонуклідами, важкими металами та пестицидами;

Б) радіонуклідами;

В) важкими металами;

Г) пестицидами

32. Які фактори враховуються при внесення в агрохімічну оцінку поправки на забруднення радіонуклідами, важкими металами та пестицидами:

А) кліматичні умови території, зрошення, осушення, кислотність та засоленість ґрунтів тощо;

Б) кліматичні умови території, засоленість, захопленість;

В) кліматичні умови території, заболоченість

33. Агрохімічну паспортизацію, як обов'язковий захід на всіх землях сільськогосподарського призначення, було запроваджено Указом Президента України від... :

А) 2 грудня 1995 року

Б) 3 грудня 1985 року

В) 12 грудня 2015 року

Г) 23 грудня 2005 року

34. Користуючись еколого-агрохімічним паспортом поля обґрунтовують заходи спрямовані на:

А) раціональне використання та підвищення родючості ґрунтів, поліпшення їх екологічного стану;

Б) раціональне використання та підвищення родючості ґрунтів;

В) поліпшення їх агроекологічного стану;

Г) визначення стану забруднення ґрунтів

35. Матеріали еколого-агрохімічної паспортизації полів можуть бути використані при:

А) аналізі господарської діяльності сільськогосподарських підприємств;

Б) паюванні земель колективних господарств;

В) виділенні земельних ділянок фермерам;

Г) при виділенні земельних ділянок під колективні сади та городи;

Д) для забудови;

Ж) при встановленні податку та орендної плати за землю;

Е) все зазначене вірне

36. Державний облік відходів це:

А) єдина державна система збирання, узагальнення, всебічного аналізу та зберігання відомостей про відходи під час їх утворення та здійснення операцій поводження з ними;

Б) реєстрація у формах первинних облікових документів (картки, журнали, анкети) відомостей про відходи під час їх утворення на підприємстві та здійснення операцій поводження з ними;

В) віднесення відходів до певних категорій та класифікаційних груп, виходячи з їх походження, складу, стану, небезпеки для довкілля, здоров'я людини, технологічних можливостей утилізації, знешкодження.

37. Первинний облік відходів це:

А) комплекс разових організаційно-технічних заходів з виявлення, ідентифікації, опису і реєстрації відходів;

Б) технічні, фізико-хімічні, технологічні, екологічні, санітарні, економічні та інші показники, методи їх вимірювання і контролю;

В) віднесення відходів до певних категорій та класифікаційних груп;

Г) реєстрація у формах первинних облікових документів (картки, журнали, анкети) відомостей про відходи під час їх утворення на підприємстві та здійснення операцій поводження з ними.

38. Інвентаризація відходів це:

А) процес послідовного збирання, узагальнення та зберігання відомостей про кожний конкретний вид відходів, їх походження, технічні, фізико-хімічні, технологічні, екологічні, санітарні, економічні та інші показники, методи їх вимірювання і контролю;

Б) комплекс разових організаційно-технічних заходів з виявлення, ідентифікації, опису і реєстрації відходів, обліку обсягів їх утворення, утилізації та видалення, а також виявлення і обстеження місць утворення відходів і об'єктів поводження з ними;

В) технології їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення.

39. Ідентифікація відходів це:

А) процес послідовного збирання, узагальнення та зберігання відомостей про кожний конкретний вид відходів;

Б) опис і реєстрація відходів, облік обсягів їх утворення, утилізація та видалення;

В) реєстрація у формах первинних облікових документів (картки, журнали, анкети);

Г) віднесення відходів до певних категорій та класифікаційних груп, виходячи з їх походження, складу, стану, небезпеки для довкілля, здоров'я людини, технологічних можливостей утилізації, знешкодження.

40. Державний облік відходів ґрунтується на:

А) типових формах первинної облікової документації (картки, журнали, анкети) з використанням технологічної, нормативно-технічної, планово-

економічної, бухгалтерської та іншої документації;

Б) встановлених уніфікованих формах відповідно до державного класифікатора;

В) даних спостережень за утворенням відходів та здійсненням операцій поводження з ними і включає ведення первинного обліку відходів та державної статистичної звітності про них.

41. Паспортизація відходів це:

А) це документ, в якому зосереджено інформацію про місцезнаходження ділянки (область, район, населений пункт);

Б) збирання, узагальнення та зберігання відомостей про кожний вид відходів, їхнє походження, технічні, фізико-хімічні, технологічні, екологічні, санітарні, економічні та інші показники, методи їхнього вимірювання та контролю, а також про технології їхнього збирання, перевезення, зберігання, обробки, утилізації, видалення, знешкодження й захоронення;

В) це уніфіковане зведення основних даних про використання природних ресурсів, технології збирання відходів, перевезення, зберігання, обробки, утилізації, видалення, знешкодження й захоронення;

42. Паспортизація відходів передбачає:

А) складення і ведення паспортів відходів, реєстрових карт об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів

Б) складення і ведення паспортів відходів, паспортів місць видалення відходів,

В) складення реєстрових карт об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів

43. Чи має право територіальні органи перевіряти інформацію в екологічному паспорті ?

А) так

Б) ні, має право лише власник підприємства

В) У деяких випадках.

44. Чи можливий комплексний підхід в екологічній паспортизації?

А) так

Б) ні

В) так, за умови наявності відповідних законодавчих актів

45. Радіаційний паспорт складається:

А) 1 раз на 3 роки;

Б) кожного року;

В) 1 раз на 2 роки

46. На які основні типи поділяється інформація в інформаційно-аналітичному комплексі?

А) загальнодоступна, приватна;

Б) узагальнена, спеціалізована;

В) оперативна, короткострокова, довгострокова, постійна

47. На водні об'єкти, які є джерелами питного водопостачання, складання екологічних паспортів регламентує:

А) Закон України «Про охорону навколишнього середовища»;

- Б) ЗУ «Про питну воду та питне водопостачання»;
- В) Положення про паспортизацію потенційно небезпечних об'єктів;
- Г) Положення про державну систему моніторингу довкілля.

48. При проектуванні нових підприємств або при реконструкції існуючих екологічний паспорт складає:

- А) проектна організація;
- Б) місцеві органи охорони природи та його відділи;
- В) замовник проекту;
- Г) інвестор проекту.

49. За результатами екологічної паспортизації підприємства видається:

- А) висновок державної екологічної експертизи;
- Б) документ про проведення екологічної оцінки підприємства;
- В) наказ з додатком, в котрому міститься комплекс природоохоронних заходів на підприємстві;
- Г) документ, що підтверджує відповідність функціонування підприємства екологічним нормам.

50. Інформація, що утримується в екологічному паспорті, призначена для рішення наступних природоохоронних задач:

А) оцінка впливу викидів (скидань, відходів) забруднюючих речовин і продукції, що випускається, на навколишнє середовище і здоров'я населення, і визначення розміру плати за природокористування;

Б) установлення підприємству гранично припустимих норм викидів (скидань) забруднюючих речовин у навколишнє середовище;

В) планування підприємством природоохоронних заходів і оцінка їхньої ефективності;

Г) експертиза проектів реконструкції підприємства;

Д) контроль дотримання підприємством законодавства в області охорони природного середовища;

Ж) підвищення ефективності використання природних і матеріальних ресурсів, енергії і вторинних продуктів.

З) всі відповіді вірні.

51. Паспорт міста призначений для використання в діяльності:

А) управліннь екології виконавчого комітету міської ради;

Б) місцевих громадських об'єднань;

В) обласного управління екології та природних ресурсів;

Г) обласної екоінспекції.

52. Дані про еколого-економічну діяльність підприємства включають дані про:

А) витрати на природоохоронні заходи, їх ефективності та базуються на діючих методах оцінки;

Б) норми, спрямовані на охорону довкілля;

В) відновлення і раціональне використання природних ресурсів.

ГЛОСАРІЙ

ГРАНИЧНО ДОПУСТИМА ДОЗА (ГДД) – максимальна кількість шкідливої речовини, проникнення або дія якої не спричиняє згубних наслідків у організмі або екосистемі.

ГРАНИЧНО ДОПУСТИМА КОНЦЕНТРАЦІЯ (ГДК) – максимальний вміст забруднювальної хімічної речовини (у воді, повітрі, ґрунті), яка не спричиняє прямого або опосередкованого негативного впливу на довкілля і здоров'я людини.

ГРАНИЧНО ДОПУСТИМЕ ЕКОЛОГІЧНЕ НАВАНТАЖЕННЯ (ГДЕН) – максимальне значення господарського чи рекреаційного навантаження на природне середовище, що встановлюється з урахуванням ємності середовища, його ресурсного потенціалу, здатності до саморегуляції та відтворення з метою охорони довкілля від забруднення, виснаження й руйнування.

ГРАНИЧНО ДОПУСТИМИЙ СКИД (ГДС) – маса забруднювальних речовин у стічній воді, що є максимально допустимою для відведення за встановленим режимом цього пункту водного об'єкта за одиницю часу.

ГРАНИЧНО ДОПУСТИМІ ВИКИДИ (ГДВ) – це кількість шкідливих речовин, яка не повинна перевищуватися під час викиду в повітря за одиницю часу, щоб концентрація забруднювачів на межі санітарної зони не була вищою від ГДК

ДЕРЖАВНИЙ ОБЛІК ВІДХОДІВ – єдина державна система збирання, узагальнення, всебічного аналізу та зберігання відомостей про відходи під час їх утворення та здійснення операцій поводження з ними.

ДЖЕРЕЛО ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ – будь-яка діяльність, здійснення якої створює підвищену ймовірність заподіяння шкоди через неможливість контролю за нею людини, а також діяльність із використання, транспортування, зберігання предметів, речовин та інших об'єктів виробничого, господарського чи іншого призначення, які мають такі ж властивості.

ДЖЕРЕЛО ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРИ – об'єкт, від якого забруднююча речовина поступає в атмосферу.

ДЖЕРЕЛО ВИДІЛЕННЯ – об'єкт, в якому утворюються забруднюючі речовини (технологічна установка, склад сировини або продукції, майданчики для перевалювання сировини або продукції і т.д.).

ЕКОЛОГІЧНИЙ ПАСПОРТ – документ, що складається з метою забезпечення державного обліку об'єктів, які шкідливо впливають на стан навколишнього природного середовища, контролю за станом екологічної безпеки, відвернення та ліквідації негативного впливу господарської та інших видів діяльності

ЕКОЛОГІЧНИЙ ПАСПОРТ РІЧКИ – це уніфіковане зведення основних даних про водний режим, фізико-географічні особливості, використання природних ресурсів і екологічну обстановку в її басейні

ЕКОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ – спостереження і перевірка дотримання юридичними та фізичними особами вимог екологічного законодавства, застосування заходів попередження екологічних правопорушень.

ЕКОЛОГІЧНІ НОРМАТИВИ – обов’язкові до виконання норми, спрямовані на охорону довкілля.

ЕКОЛОГО-АГРОХІМІЧНА ОЦІНКА ГРУНТУ проводиться шляхом внесення в агрохімічну оцінку поправки на забруднення його радіонуклідами, важкими металами та пестицидами з урахуванням кліматичних умов території, зрошення, осушення, кислотності та засоленості ґрунтів тощо.

ЕКОЛОГО-АГРОХІМІЧНИЙ ПАСПОРТ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ (ПОЛЯ) – документ, в якому зосереджена інформація про родючість ґрунтів (агрохімічні, фізико-хімічні та агрофізичні властивості) та їх агроекологічний стан (забрудненість важкими металами, радіонуклідами, залишками пестицидів та ін. токсикантами).

ЕКОЛОГІЧНИЙ ПАСПОРТ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА – нормативно-технічний документ, що включає дані по використанню підприємством природних і вторинних ресурсів і визначенню техногенного впливу виробництва на навколишнє середовище.

ЕКОЛОГІЧНИЙ ПАСПОРТ РЕКРЕАЦІЙНОГО ОБ’ЄКТУ (ЕПРО) – це нормативно-технічний документ, що дозволяє аналізувати стан природоутворюючій діяльності об’єкту, що дозволяє визначити ефективність роботи природоохоронних заходів даного об’єкту.

ЕКОЛОГІЧНО НЕБЕЗПЕЧНІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ – ті, яким властивий певний рівень екологічного ризику, що становить небезпеку для довкілля, зокрема для життя та здоров’я людини; вони підлягають екологічній експертизі й ліцензуванню.

ЕКОЛОГІЧНЕ КАРТОГРАФУВАННЯ – одна зі складових інформаційної системи екологічного управління, що ґрунтується на використанні топографічної інформації та спеціальних екологічних карт. Більшість екологічних проблем має просторовий характер і потребує картографічного відображення. Оцінка стану навколишнього природного середовища і прогноз його розрахунку завжди спираються на територіальний або ландшафтний підхід, оскільки ландшафти є тими територіальними системами, в умовах яких відбувається взаємодія людини і природи.

ЕКОЛОГІЧНІ КАРТИ являють собою просторове відображення взаємодії живих організмів, людини і середовища.

ЗБІР ЗА ЗАБРУДНЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА – загальнодержавний податковий платіж, який підлягає сплаті фізичними та юридичними особами за здійснювані ними викиди забруднюючих речовин стаціонарними і пересувними джерелами забруднення в атмосферне повітря; скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об’єкти; утворення та розміщення відходів.

ЕТАЛОННИМ ГРУНТОМ за вмістом гумусу приймають ґрунт, що містить в орному шарі 6,2 % гумусу (якісна оцінка 100 балів).

ІНВЕНТАРІЗАЦІЯ ВІДХОДІВ – комплекс разових організаційно-технічних заходів з виявлення, ідентифікації, опису і реєстрації відходів, обліку обсягів їх утворення, утилізації та видалення, а також виявлення і обстеження місць утворення відходів і об'єктів поводження з ними.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ВІДХОДІВ – віднесення відходів до певних категорій та класифікаційних груп виходячи з їх походження, складу, стану, небезпеки для довкілля, здоров'я людини, технологічних можливостей утилізації, знешкодження.

КЛАС ШКІДЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА – узагальнена характеристика, яка встановлюється в залежності від токсичності, кумулятивності й здатності викликати негативні ефекти. Шкідливі речовини діляться на 4 класи: 1 – особливо шкідливі, гранично допустима концентрація (ГДК) яких менше за $0,1 \text{ мг/м}^3$; 2 – високо шкідливі, $\text{ГДК} = 0,1 \dots 1,0 \text{ мг/м}^3$; 3 – шкідливі, $\text{ГДК} = 1,1 \dots 10,0 \text{ мг/м}^3$; 4 – помірно шкідливі, $\text{ГДК} > 10 \text{ мг/м}^3$.

КЛАС НЕБЕЗПЕЧНОСТІ ВІДХОДІВ – узагальнена характеристика окремих видів токсичних промислових відходів, яка встановлюється відповідно до складу відходів і токсикологічних характеристик їх компонентів. Усі токсичні промислові відходи діляться, як і шкідливі речовини, на 4 класи.

МАКСИМАЛЬНО ДОПУСТИМИЙ РІВЕНЬ ЗАБРУДНЕННЯ (МДРЗ) – стандарт, встановлений для контролю якості питної води. МДРЗ становить собою максимальну кількість забруднювальних речовин в громадських системах водопостачання, яка дозволена законодавством. МДРЗ зазвичай виражається як концентрація в мг або мкг на літр води.

НОРМА ВИКИДУ – сумарна кількість газоподібних, рідких та дисперсних відходів, дозволених для викиду в навколишнє середовище.

НОРМИ САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНІ – якісно-кількісні показники стану навколишнього середовища, додержання яких гарантує безпеку або оптимальні умови існування людини.

НОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНЕ – встановлення допустимих меж змін природного стану навколишнього середовища без порушення умов його саморегулювання, самоочищення довкілля. Базою для нормування є екологічні стандарти і нормативні документи Міністерства охорони навколишнього природного середовища.

ОРГАНІЗОВАНІ ДЖЕРЕЛА ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРИ – пристрої для направленої скиду забруднюючих речовин в атмосферу (димар, вентиляційна шахта, аераційний ліхтар і т.д.).

ПАСПОРТ МАЛОЇ РІЧКИ – комплекс узагальнених даних, які характеризують особливості басейну і русла річки, структуру й особливості ландшафту, стан суходольних і водних ценозів, антропогенну освоєність басейну та комплекс заходів щодо його оздоровлення. Складається паспорт із вступу, фізико-географічної характеристики басейну (клімат, рельєф, геологічна будова, ґрунти, підземні води, рослинний світ, річкова мережа, ландшафти), освоєність басейну та охорона природи,

якість поверхневих вод, рекомендації щодо підвищення стійкості річкової екосистеми.

ПАСПОРТИЗАЦІЯ ВІДХОДІВ – процес послідовного збирання, узагальнення та зберігання відомостей про кожний конкретний вид відходів, їх походження, технічні, фізико-хімічні, технологічні, екологічні, санітарні, економічні та інші показники, методи їх вимірювання і контролю, а також про технології їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення.

ПОТЕНЦІЙНО НЕБЕЗПЕЧНИЙ ОБ'ЄКТ – це об'єкт, що створює реальну загрозу виникнення надзвичайної ситуації; об'єкт, на якому використовуються, виготовляються, переробляються, зберігаються або транспортуються небезпечні радіоактивні, пожежовибухові, хімічні речовини та біологічні препарати; об'єкти з видобування корисних копалин; гідротехнічні споруди тощо.

ПЕРВИННИЙ ОБЛІК ВІДХОДІВ – реєстрація у формах первинних облікових документів (картки, журнали, анкети) відомостей про відходи під час їх утворення на підприємстві та здійснення операцій поводження з ними.

РАДІОЛОГІЧНИЙ (РАДІОЕКОЛОГІЧНИЙ) ПАСПОРТ ГОСПОДАРСТВА – містить інформацію подвійного спрямування: з одного боку, це інформація про особливості сільськогосподарського виробництва в певному господарстві (з урахуванням радіоекологічної ситуації); з другого – інформація про особливості проживання людей в населених пунктах, що знаходяться на території певного господарства.

САНІТАРНО-ЗАХИСНА ЗОНА – територія між підприємством і житловим масивом, вільна від будь-яких забудов, що забезпечує нейтралізацію шкідливих викидів природним шляхом. У залежності від якісних і кількісних характеристик забруднювачів підприємства за шкідливістю СЗЗ поділяють на 5 класів за такими розмірами: 1 клас – 1000 м; 2 клас – 500 м; 3 клас – 300 м, 4 клас – 100 м; 5 клас – 50 м. На межі СЗЗ і житлового масиву концентрації шкідливих речовин не повинні перевищувати 0,3 ГДК.

ТЕХНІЧНИЙ ПАСПОРТ ВІДХОДУ за своєю суттю є нормативно-інформаційним документом і містить дані найменування, місце, умови та обсяги утворення кожного окремого виду відходів, його технічні, фізико-хімічні, технологічні, екологічні, економічні й інші показники, методи його контролю, зокрема враховані чинники впливу, а також відомості про наявні і можливі технології переробки, зберігання, транспортування, утилізації або видалення конкретного відходу виробництва

ХІМІЧНЕ СПОЖИВАННЯ КИСНЮ (ХСК) – кількість кисню, необхідного при хімічному окиснюванні органічних і неорганічних речовин, що містяться у воді, під дією окиснювачів. Виражається в кількості кисню, витраченого на окиснювання забруднювальних речовин у одиниці об'єму води за певний час: 5 діб – ХСК5, 10 діб – ХСК10. Правила охорони поверхневих вод встановлюють норматив ХСК для водоймищ і водостоків: у місцях господарсько-питного водокористування – не більше ніж 15 мг/л O₂, у місцях господарсько-побутового водокористування – не більше як 30 мг/л O₂.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правова:

1. Екологічний паспорт промислового підприємства. Загальні положення. ГОСТ 17.0.04-90.
2. ДСТУ 4288:2004 Якість ґрунту. Паспорт ґрунтів / М. Лісовий, С. Балюк, М. Полупан, В. Соловей, В. Філатов, А. Комариста, І. Скок. Київ, Держстандарт України, 2005. – 11 с.
3. ДСТУ 4362:2004 Якість ґрунту. Показники родючості ґрунтів / Київ, Держспоживстандарт України. 2006. – 23 с.
4. Про суцільну агрохімічну паспортизацію земель сільськогосподарського призначення: наказ Президента України від 2 грудня 1995 року № 1118/95.
5. Положення про паспортизацію потенційно небезпечних об'єктів (у редакції наказу МНС України від 16.08.2005 N 140).
6. ДСТУ 2195–99 (ГОСТ 17.9.0.2–99) Охорона природи. Поводження з відходами. Технічний паспорт відходу. Склад, вміст, викладення і правила внесення змін. Міждержавний стандарт.
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 3.08.98 р. № 1216 «Порядок ведення реєстру місць видалення відходів»
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.11.99 р. №2034 «Порядок введення державного звіту і паспортизації відходів» Закону України «Про відходи», від 23.12.2004 р.
9. Система стандартів в галузі охорони природи і поліпшення використання природних ресурсів. Екологічний паспорт рекреаційних установ. Основні положення: ГОСТ 17.0.0.04-90 (спеціалізований ГОСТ).

Основна:

10. Косовская М. А. Экологическая паспортизация территории и акватории: учеб. пособие / М. А. Косовская. – Севастополь: СНИЯЭиП, 2003. – С. 3–8.
11. Методика агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення / за ред. С. М. Рижука, М. В. Лісового, Д. М. Бенцаровського. – К., 2003. – 64 с.
12. Булигін С. Ю. Оцінка і прогноз якості земель: навч. посібник // С. Ю. Булигін, А. В. Барвінський, А. О. Ачасова, А. Б. Ачасов; Харк. нац. аграр. ун-т. – Х., 2008. – 237 с.
13. Гончарук В. Національна екологічна безпека та екологічна паспортизація водних об'єктів / В. Гончарук, Г. Білявський, М. Ковальов, Г. Рубцов // Вісник НАН України. – 2009. – № 5 – С. 22–29.
14. Якість ґрунту. Паспорт ґрунтів: ДСТУ 4288:2004. – К.: Держстандарт України, 2005. – 11 с.

15. Агроекологічний моніторинг та паспортизація сільськогосподарських земель / В. П. Пати́ка, О. Г. Тара́ріко. – К.: Фітосоціоцентр, 2002. – 296 с.
16. Рідей Н. М. Екологічна оцінка агробіоценозів: теорія, методика, практика / Н. М. Рідей, В. П. Строкаль, Ю. В. Рибалко. – Херсон: Видавництво Олді-плюс, 2011. – 568 с.
17. Основи екології: Підручн. для студ. вищ. навч. закл. / Білявський Г. О., Фурдуй Р. С., Костіков І. Ю. – К.: Либідь, 2004. – 408 с.
18. Загальні вимоги до проведення екологічної паспортизації територій агросфери: СОУ 73.10-37-694:2008 / М. Мельничук, М. Ладика, О. Наумовська, Н. Рідей, С. Паламарчук. – К.: Мінагрополітики України, 2008. – 18 с.
19. Методика агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення / за ред. С. М. Рижука, М. В. Лісового, Д. М. Бенцаровського. – К., 2003. – 64 с.

Додаткова:

20. Моніторинг якості води: Монографія. – Житомир: Волинь, 2004. – 192 с.
21. Моніторинг якості повітря: Монографія / О. І. Троянський, О. А. Дашковський. – Житомир: Волинь, 2004. – 192 с.
22. Екологія та охорона навколишнього природного середовища: Навчальний посібник. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2004. – 312 с.
23. Основи екології та охорона навколишнього природного середовища (Екологія та охорона природи): Навчальний посібник / В. С. Джигирей, В. М. Сторожук, Р. А. Яцюк. – Вид. друге, доп. – Львів: Афіша, 2000. – 270 с.
24. Екологічна безпека України: системний аналіз перспектив покращення: Національному інституту стратегічних досліджень десять років. – К.: НІСД, 2001. – 313 с.
25. Економічні аспекти вирішення екологічних проблем утилізації твердих побутових відходів: Монографія / О. В. Мороз, А. О. Свентух, О. Т. Свентух. – Вінниця: Універсум, 2003. – 110 с.
26. Екологія. Охорона природи: Словник-довідник: Близько 4 500 понять і термінів / М. М. Мусієнко, В. В. Серебряков, О. В. Брайон. – К.: Знання, 2002. – 550 с.
27. Беда Я. А. Экологическая паспортизация сельскохозяйственных предприятий / Я. А. Беда // Земледелие. – 1996. – № 5. – С. 4–5.

Інформаційні ресурси:

1. <http://kri.com.ua/6387-zakon-ukrainy-ob-osnovnykh-principakh.html>
2. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
3. <http://document.ua/ohrana-prirody.-yekologicheskii-pasportpromyshlennogo-predp-nor13664.html>
4. <http://document.ua/ohrana-prirody.-yekologicheskii-pasportpromyshlennogo-predp-nor13664.html>

Додаток А
до Регламенту моніторингу
потенційно небезпечних об'єктів

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник

Особистий
підпис

Ініціали,
прізвище

Дата

Печатка

ПАСПОРТ

ПОТЕНЦІЙНО НЕБЕЗПЕЧНОГО ОБ'ЄКТА

(повна назва потенційно небезпечного об'єкта)

1	ДОВІДКОВІ ДАНІ ПРО ПОТЕНЦІЙНО НЕБЕЗПЕЧНИЙ ОБ'ЄКТ									
1.1	Повна назва потенційно небезпечного об'єкта (ПНО)									
1.1.1	скорочена назва ПНО									
1.2	Місце знаходження ПНО:									
1.2.1	область, АР Крим									
1.2.2	район області, район АР Крим									
1.2.3	місто									
1.2.4	район міста									
1.2.5	населений пункт (селище, смт тощо)									
1.2.6	вулиця, № будинку									
1.2.7	поштовий індекс									
1.3	Відповідальна особа ПНО (юридична):									
1.3.1	місце знаходження юридичної особи (адреса, поштовий індекс)									
1.3.2	телефон		код		електронна адреса					
1.4	Відповідальна особа ПНО (фізична):									
1.4.1	місце проживання фізичної особи, відповідальної за ПНО (адреса, поштовий індекс)									
1.4.2	телефон		код		електронна адреса					
1.5	Керівник (посада, прізвище, ініціали)									
1.6	Ідентифікаційний код відповідальної особи ПНО:									
1.6.1	юридичної (за ЄДРПОУ)									
1.6.2	фізичної (підприємця)									
1.7	Код виду економічної діяльності (КВЕД) за ДК 009									
1.8	Форма власності за ДК 001									
1.9	Відомча належність (назва органу управління)									
1.9.1	центральний орган виконавчої влади									
1.9.2	місцевий орган виконавчої влади									
1.9.3	інші органи управління									
1.10	Галузь промисловості									
1.11	Географічні координати ПНО									
1.11.1	довгота:		градусів		хвилин		секунд			
1.11.2	широта:		градусів		хвилин		секунд			

5	НЕБЕЗПЕЧНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ ВИРОБНИЦТВА				
№ з/п	Найменування технологічного процесу	Категорія вибухопожежо-, пожежонебезпеки за НАПБ Б.07.005 (А, Б, В, Г, Д)	Вид небезпеки (вибухова, пожежна тощо)	Відповідність вимогам безпеки (відповідає, не відповідає)	Стан технологічного обладнання (задовільний, незадовільний)

6	ОСНОВНІ ВИРОБНИЧІ БУДОВИ І СПОРУДИ					
№ з/п	Найменування будови (споруди)	Категорія вибухопожежо-, пожежонебезпеки за НАПБ Б.07.005 (А, Б, В, Г, Д)	Ступінь вогнестійкості за ДБН В.1.1-7 (I...V)	Технічний стан споруди (задовільний, незадовільний)	Наявність проектно-конструкторської документації (є, відсутня)	Утримувач проектно-конструкторської документації

7	ОСНОВНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ ТРУБОПРОВОДИ ТА МЕРЕЖІ							
№ з/п	Найменування	Речовина заповнення	Діаметр, мм	Довжина, м	Робочі параметри		Стан трубопроводу (задовільний, незадовільний)	Відповідність вимогам експлуатації (відповідає, не відповідає)
					тиск, атм.	t, °C		

8	СКЛАДИ НЕБЕЗПЕЧНИХ РЕЧОВИН						
№ з/п	Найменування		Площа складу, кв. м	Клас небезпеки за ГОСТ 12.1.007 (1, 2, 3, 4)	Кількість речовини		Відповідність вимогам зберігання (відповідає, не відповідає)
	складу	речовини			куб. м	т	

9	ЄМНОСТІ (РЕЗЕРВУАРИ) З НЕБЕЗПЕЧНИМИ РЕЧОВИНАМИ										
№ з/п	Найменування (тип) ємності (резервуар цистерна)	Найменування речовини, агрегатний стан	Спосіб зберігання (підземний, надземний тощо)	Висота обвалування, м	Місткість однієї ємності		Кількість ємностей, шт.	Параметри зберігання		Клас небезпеки за ГОСТ 12.1.007 (1, 2, 3, 4)	Відповідність вимогам зберігання (відповідає, не відповідає)
					куб. м	т		тиск, атм.	t, °C		

10 ГІДРОТЕХНІЧНІ СПОРУДИ								
№ з/п	Найменування споруди	Клас безпеки за ГОСТ 12.1.007 (1, 2, 3, 4)	Найменування речовини заповнення	Обсяг заповнення споруди, млн. куб. м		Технічний стан споруди (задовільний, незадовільний)		
				проектний	фактичний			
11 ОЧИСНІ СПОРУДИ								
№ з/п	Найменування споруди	Місткість, куб. м	Пропускна здатність				Ефективність очищення	
			проектна		фактична		найменування інгредієнта	середня концентрація інгредієнта після очищення, мг/л
			куб. м/рік	л/с	куб. м/рік	л/с		
12 ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИКИДИ ШКІДЛИВИХ РЕЧОВИН								
№ з/п	Найменування шкідливої речовини	Клас безпеки за ГОСТ 12.1.007 (1, 2, 3, 4)	Фактичний викид, т/рік		Дозволений викид, т/рік			
			в атмосферу	у водоймища	в атмосферу	у водоймища		
13 ВІДХОДИ ВИРОБНИЦТВА								
№ з/п	Найменування шкідливих відходів	Клас безпеки за ГОСТ 12.1.007 (1, 2, 3, 4)	Фізико-хімічна характеристика (твердий, рідкий, розчинний тощо)	Використано або знищено, т/рік	Складається, т/рік			
					на об'єкті		на полігоні	
					фактична кількість	допустима кількість	фактична кількість	допустима кількість
14 ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ДЖЕРЕЛ НЕБЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА								
№ з/п	Найменування джерела безпеки	Вид небезпеки (хімічна, вибухопожежна тощо)	Рівень можливих НС (об'єктовий, місцевий, регіональний, державний)	Максимально можливе територіальне поширення НС		Розмір очікуваних		
				радіус, км	площа, кв.м	матеріальних збитків, тис. грн.	людських жертв, осіб	
15 РЕЦИПІЕНТИ НС (заповнюється для НС максимально високого рівня)								

№ з/п	Найменування реципієнтів можливої НС		Показник, одиниця виміру	Кількість	
1	1.1	об'єкти інфраструктури промисловості	Можлива кількість зруйнованих будов та споруд, % від загального обсягу основних фондів		
	1.2	об'єкти транспорту			
	1.3	об'єкти житлово-комунального господарства			
2	2.1	персонал підприємства,	Можлива кількість постраждалих, осіб		
	2.2	мешканці житлових будинків			
	2.3	пасажери транспортних засобів			
3	Назва водоймища:		Обсяг забруднення водоймища	куб. м	
			Питома вага забруднення поверхні водоймища	%	
4	Назва ділянки сільського господарства:		Площа території, вилученої із сільськогосподарського обороту, га		
5	Назва ділянки лісового господарства:		Площа ділянок, вилучених із лісгосподарського обороту, га		
6	6.1	об'єкти особливого природоохоронного значення	Площа пошкодження, % від загальної площі		
	6.2	рекреаційні заповідні території			

16 АВАРІЇ, ЩО МАЛИ МІСЦЕ НА ПІДПРИЄМСТВІ									
№ з/п	Дата	Характер аварії (пожежа, вибух тощо)	Причини	Кількість постраждалих, осіб	Викиди (зливи) шкідливих речовин			Матеріальні збитки, тис. грн.	Термін ліквідації, діб
					назва	т	куб. м		

17 А АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНА ДОКУМЕНТАЦІЯ		
№ з/п	Найменування наявної аварійно-рятувальної документації та дата затвердження	Розробник документації

18 ЗАХИСНІ СПОРУДИ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ, ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА							
№ з/п	Найменування споруди (сховище, укриття)	Місце розташування (окреме, вбудоване)	Тип (заглиблене, підземне тощо)	Група, клас споруди (А-ІІ, А-ІІІ...)	Розрахункова кількість, осіб	Площа, кв. м	Об'єм, куб. м

19 ОСОБИ, ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА НАДАНУ ІНФОРМАЦІЮ					
Посада		Прізвище, ім'я та по батькові	Підпис	Дата	Телефон

Примітка: до паспорта додається ситуаційний план об'єкта за ДБН А.2.2-3

Додаток Б

до Регламенту моніторингу
потенційно небезпечних об'єктів

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник

Особистий
підпис

Ініціали,
прізвище

Дата

Печатка

ПАСПОРТ
ПОТЕНЦІЙНО НЕБЕЗПЕЧНОГО ОБ'ЄКТА

(вугільна шахта)

1	ДОВІДКОВІ ДАНІ ПРО ПОТЕНЦІЙНО НЕБЕЗПЕЧНИЙ ОБ'ЄКТ						
1.1	Повна назва вугільної шахти (ПНО)						
1.1.1	скорочена назва вугільної шахти						
1.2	Місце знаходження (ПНО):						
1.2.1	область						
1.2.2	район області						
1.2.3	місто						
1.2.4	район міста						
1.2.5	населений пункт (селище, смт)						
1.2.6	вулиця, № будинку						
1.2.7	поштовий індекс						
1.3	Відповідальна особа ПНО (юридична):						
1.3.1	місце знаходження юридичної особи (адреса, поштовий індекс)						
1.3.2	телефон		код		електронна адреса		
1.4	Відповідальна особа ПНО (фізична):						
1.4.1	місце проживання фізичної особи, відповідальної за ПНО (адреса, поштовий індекс)						
1.4.2	телефон		код		електронна адреса		
1.5	Керівник (посада, прізвище, ініціали)						
1.6	Ідентифікаційний код відповідальної особи ПНО:						
1.6.1	юридичної (за ЄДРПОУ)						
1.6.2	фізичної (підприємця)						
1.7	Код виду економічної діяльності (КВЕД) за ДК 009						
1.8	Форма власності за ДК 001						
1.9	Відомча належність (назва органу управління)						
1.9.1	центральний орган виконавчої влади						
1.9.2	місцевий орган виконавчої влади						
1.9.3	інші органи управління						
1.10	Галузь промисловості						
1.11	Географічні координати ПНО						
1.11.1	довгота:		градусів		хвилин		секунд
1.11.2	широта:		градусів		хвилин		секунд
1 А	ВІДОМОСТІ ПРО ВНЕСЕННЯ ПНО ДО ДЕРЖАВНИХ (ГАЛУЗЕВИХ) РЕЄСТРІВ (КАДАСТРІВ)						

№ з/п	Назва реєстру (кадастру)	Найменування небезпечного об'єкта (ОПН тощо)	Реєстраційний номер	Дата реєстрації
2	КІЛЬКІСНІ ПАРАМЕТРИ ШАХТИ			
2.1	Виробнича потужність шахти (максимально можливий у реальних умовах видобуток вугілля відповідної якості за одиницю часу)	т/ добу		млн. т/ рік
2.2	Проектна потужність шахти (потенційно можливий обсяг видобутку вугілля, передбачений затвердженим проектом)	т/ добу		млн. т/ рік
2.3	Фактична виробнича потужність	т/ добу		млн. т/ рік
2.4	Рік введення шахти до експлуатації			
2.5	Термін служби шахти (час видобутку промислових запасів вугілля), років			
2.6	Вартість основних виробничих фондів, млн. грн.			
2.7	Загальна чисельність працівників, осіб:	проектна		фактична
2.8	Чисельність робітників, які зайняті на підземних роботах у найбільшу зміну, осіб			
3	ЯКІСНІ ПАРАМЕТРИ ШАХТИ			
3.1	Промислові запаси вугілля, млн. т			
3.2	Група складності родовища (проста, складна, дуже складна, надто складна геологічна будова)			
3.3	Марка вугілля, що видобувається			
3.4	Глибина гірничих робіт, м			
3.5	Потужність пластів, м	max		min
3.6	Кут падіння пластів, град.	max		min
3.7	Кількість пластів у шахтному полі, шт.			
3.8	Кількість пластів, які розробляються одночасно, шт.			
3.9	Навантаження на лаву, т/ добу			
4	ВИКИДОНЕБЕЗПЕЧНІСТЬ ШАХТИ			
4.1	Кількість викидів метану			
4.2	Загальний обсяг метану, що виділився, куб. м			
4.3	Найбільший обсяг метану, що виділився за один викид, куб. м			
4.4	Загальна маса викинутого вугілля і порід, т			
4.5	Найбільша маса вугілля і порід, що була викинута за один викид, т			
4.6	Кількість викидонебезпечних пластів, що розробляються			
4.7	Кількість шахто-пластів, що розробляються і є загрозливими за викидами			
4.8	Загальна кількість газодинамічних явищ у шахті			
4.9	Загальна кількість газодинамічних явищ на 1 млн./ т видобутку вугілля			
4.10	Наявність зон підвищеного гірничого тиску, шт.			
4.11	Наявність зон тектонічних порушень, шт.			
Примітка. Показники розділу 4 наводяться за попередній рік експлуатації шахти.				
5	АЕРОЛОГІЧНІ ПАРАМЕТРИ ШАХТИ			
5.1	Природна газоносність пласта, куб. м/ т	max		min
5.2	Абсолютний дебіт метану у виробках, куб. м/ хв.			
5.3	Абсолютний дебіт метану в очисному забої, куб. м/ хв.			
5.4	Абсолютний дебіт метану в підготовчих виробках, куб. м/ хв.			
5.5	Відносна кількість метану шахти, куб. м/ т			

5.6	Сумарна інтенсивність пиловиділення в очисному забої без застосування засобів пилоподавлення	г/хв		мг/куб.м					
5.7	Сумарна інтенсивність пиловиділення в очисному забої з використанням засобів гідрознеплення	г/хв		мг/куб.м					
5.8	Ступінь вибухонебезпечності пилу у виробках пластів (□),%	max		min					
5.9	Клас запиленості пластів								
5.10	Виділення тепла в шахті в цілому, млн. ккал/ добу	max		min					
5.11	Виділення тепла в лаві, млн. ккал/ добу	max		min					
5.12	Прилив води в шахту, куб. м/ добу	max		min					
5.13	Відповідність умов праці шахтарів сучасним санітарно-гігієнічним нормам (відповідають, не відповідають)								
5.14	Наявність токсичних речовин в шахтному повітрі								
№ з/п	Назва токсичної речовини	Концентрація у шахтному повітрі							
		%		мг/ куб. м					
6 СТАН ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ, ВІДПОВІДНІСТЬ СУЧАСНИМ НОРМАМ									
6.1	Основні об'єкти на поверхні шахти								
6.2	Підземні гірничі роботи								
6.3	Вентиляція шахти								
6.4	Протипиловий і газовий режими шахти								
6.5	Буропідривні роботи								
6.6	Електромеханічне господарство								
6.7	Внутрішньошахтовий транспорт								
6.8	Протипожежні системи								
6.9	Саморятувачі								
6.10	Стан і готовність воєнізованих гірничорятувальних частин								
Примітка. У розділі надаються дані про стан техніки безпеки за результатами комплексної перевірки виробничої діяльності шахти, а саме: короткі висновки комісії (задовільний, не задовільний тощо)									
7 РІВЕНЬ ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ (за рік)									
7.1	Абсолютна кількість нещасних випадків за рік								
7.2	Кількість загиблих і померлих за рік унаслідок нещасних випадків, осіб								
7.3	Кількість нещасних випадків на 1 млн. т видобутку вугілля								
8 АВАРІЇ, ЩО МАЛИ МІСЦЕ НА ПІДПРИЄМСТВІ									
№ з/п	Дата	Характер аварії (пожежа, вибух тощо)	Причини	Кількість постраждалих, осіб	Викиди (зливи) шкідливих речовин			Матеріальні збитки, тис. грн.	Термін ліквідації, діб
					назва	т	куб. м		
9 ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ									
9.1	Відведено під будівництво поверхневого комплексу шахти, тис. кв. м								
9.2	Відведено під відсіпання териконів, тис. кв. м								
9.3	Розмір шахтного поля, тис. кв. м								
9.4	Геометрична форма шахтного поля (горизонтальна, полого, похила, круга)								
9.5	Територія, що підробляється, тис. кв. м								
9.6	Підтоплення підземними водами земної поверхні при веденні робіт під заплавами рік, тис. кв. м								
9.7	Зниження рівня підземних вод на території шахтного поля, м								
9.8	Перелік господарчих та природних об'єктів, що потрапляють до меж гірничого відводу								

10	НЕБЕЗПЕЧНІ ПРИРОДНІ УМОВИ	
10.1	Геофізично небезпечні явища (землетруси, сейсмічність)	
10.2	Геологічно небезпечні явища (зсуви, обвали, просідання тощо)	
10.3	Гідрогеологічно небезпечні явища (повені, дощові паводки, селі, підтоплення тощо)	
10.4	Морські гідрогеологічно небезпечні явища (сильні хвилі, припай тощо)	
10.5	Пожежі (лісові, степові, торф'яні тощо)	

11	ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИКИДИ ШКІДЛИВИХ РЕЧОВИН					
№ з/п	Найменування шкідливої речовини	Клас небезпеки за ГОСТ 12.1.007 (1, 2, 3, 4)	Фактичний викид, т/рік		Дозволений викид, т/рік	
			в атмосферу	у водоймища	в атмосферу	у водоймища

12	ВІДХОДИ ВИРОБНИЦТВА							
№ з/п	Найменування шкідливих відходів	Клас небезпеки за ГОСТ 12.1.007 (1, 2, 3, 4)	Фізико-хімічна характеристика (твердий, рідкий, розчинний тощо)	Використано або знищено, т/рік	Складується, т/рік			
					на об'єкті		на полігоні	
					фактична кількість	допустима кількість	фактична кількість	допустима кількість

13	СТУПІНЬ ТЕХНОГЕННОЇ НЕБЕЗПЕКИ	
13.1	Категорія з цивільної оборони	
13.2	Ступінь хімічної небезпеки (I, II...)	
13.3	Категорія вибухопожежобезпеки (безпечна, небезпечна)	
13.4	Категорія радіаційної небезпеки (безпечна, небезпечна)	
13.5	Категорія шахти з газу (для концентрації, яка більше 0,1 % метану у вільному перерізі – метанорясна, неметанорясна)	
13.6	Категорія шахти з пилу (I - IV)	
13.7	Категорія шахти з раптового викиду порід (викидобезпечна, викодонебезпечна - I - IV)	
13.8	Категорія шахти з самозапалювання вугілля (I - IV)	
13.9	Категорія шахти з гірничих ударів (мало-, середньо-, дуже-ударонебезпечна)	

14	СИЛИ ТА ЗАСОБИ ЛІКВІДАЦІЇ АВАРІЙ ТА ЇХ НАСЛІДКІВ			
14.1	Назва служби, яка обслуговує ПНО (ДАРС тощо)			
14.2	Наявні сили та засоби ліквідації аварій та їх наслідків			
№ з/п	Назва сил та засобів	Одиниця виміру	Кількість	Відповідність вимогам безпеки (відповідає, не відповідає)

14 А	АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНА ДОКУМЕНТАЦІЯ	
№ з/п	Найменування наявної аварійно-рятувальної документації та дата затвердження	Розробник документації

15	ОСОБИ, ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА НАДАНУ ІНФОРМАЦІЮ			
	Посада	Прізвище, ім'я та по батькові	Підпис	Дата
				Телефон

Примітка: до паспорта додається ситуаційний план об'єкта за ДБН А.2.2-3

Додаток В

до Регламенту моніторингу
потенційно небезпечних об'єктів

ЗАТВЕРДЖУЮ
Керівник

Особистий Ініціали,
підпис прізвище

Дата Печатка

ПАСПОРТ
ПОТЕНЦІЙНО НЕБЕЗПЕЧНОГО ОБ'ЄКТА

(гідротехнічний об'єкт)

1	ДОВІДКОВІ ДАНІ ПРО ПОТЕНЦІЙНО НЕБЕЗПЕЧНИЙ ОБ'ЄКТ									
1.1	Повна назва гідротехнічного об'єкта (ПНО)									
1.1.1	скорочена назва гідротехнічного об'єкта									
1.2	Місце знаходження ПНО:									
1.2.1	область, АР Крим									
1.2.2	район області, район АР Крим									
1.2.3	місто									
1.2.4	район міста									
1.2.5	населений пункт (селище, смт)									
1.2.6	вулиця									
1.2.7	поштовий індекс									
1.3	Відповідальна особа ПНО (юридична):									
1.3.1	місце знаходження юридичної особи (адреса, поштовий індекс)									
1.3.2	телефон		код		електронна адреса					
1.4	Відповідальна особа ПНО (фізична):									
1.4.1	місце проживання фізичної особи, відповідальної за ПНО (адреса, поштовий індекс)									
1.4.2	телефон		код		електронна адреса					
1.5	Керівник (посада, прізвище, ініціали)									
1.6	Ідентифікаційний код відповідальної особи ПНО									
1.6.1	юридичної (за ЄДРПОУ)									
1.6.2	фізичної (підприємця)									
1.7	Код виду економічної діяльності (КВЕД) за ДК 009									
1.8	Форма власності за ДК 001									
1.9	Відомча належність (назва органу управління)									
1.9.1	центральний орган виконавчої влади									
1.9.2	місцевий орган виконавчої влади									
1.9.3	інші органи управління									
1.10	Галузь промисловості									
1.11	Географічні координати ПНО									
1.11.1	довгота:		градусів		хвилин		секунд			
1.11.2	широта:		градусів		хвилин		секунд			
1 А	ВІДОМОСТІ ПРО ВНЕСЕННЯ ПНО ДО ДЕРЖАВНИХ (ГАЛУЗЕВИХ) РЕЄСТРІВ (КАДАСТРІВ)									
№ з/п	Назва реєстру (кадастру)			Найменування небезпечного об'єкта (ОПН тощо)			Реєстраційний номер		Дата реєстрації	

2 НЕБЕЗПЕЧНІ ПРИРОДНІ УМОВИ						
2.1	Геофізично небезпечні явища (землетруси, сейсмічність)					
2.2	Геологічно небезпечні явища (зсуви, обвали, просідання тощо)					
2.3	Гідрогеологічно небезпечні явища (повені, дощові паводки, селі, підтоплення тощо)					
2.4	Морські гідрологічно небезпечні явища (сильні хвилі, припай тощо)					
2.5	Метеорологічно небезпечні явища (бурі, град, зливи, ожеледь тощо)					
3 ЗАГАЛЬНІ ДАНІ						
3.1	Назва водної системи, до якої належить ГТО					
3.2	Характеристика комплексного вузла гідропоруд за величиною створюваного напору (низьконапірний /русовий/ середньонапірний, високонапірний)					
3.3.	Вартість основних фондів, млн. грн.					
3.4	Загальна чисельність працівників, осіб	проектна				фактична
3.4.1	Загальна чисельність працівників, у найбільшій зміні, осіб					
3.5	Рік уведення до експлуатації					
3.6	Санітарно-захисна зона, м					
3.7	Категорія з цивільної оборони					
3.8	Середньорічна виробка, млн. кВт (для гідроелектростанцій)					
4 ОСНОВНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ ГТО						
№ з/п	Найменування технологічного процесу	Категорія вибухопожежо-, пожежонебезпеки за НАПБ Б.07.005 (А, Б, В, Г, Д)	Вид небезпеки (вибухова, пожежна тощо)	Відповідність вимогам безпеки (відповідає, не відповідає)	Стан технологічного обладнання (задовільний, незадовільний)	Ступінь зносу обладнання, %
5 ОСНОВНІ ВИРОБНИЧІ БУДОВИ І СПОРУДИ ГІДРОВУЗЛА						
№ з/п	Найменування будови (споруди)	Ступінь вогнестійкості за ДБН В.1.1-7 (I...V)	Технічний стан споруди (задовільний, незадовільний)	Наявність проектно-конструкторської документації (є, відсутня)	Утримувач проектно-конструкторської документації	Ступінь зносу обладнання, %
6 ХАРАКТЕРИСТИКА ВОДОСХОВИЩА						
6.1	Відстань від гирла ріки до гідровузла, км					
6.2	Призначення водосховища					
6.3	Довжина водосховища, км					
6.4	Максимальна ширина, км					
6.5	Середня ширина, км					
6.6	Максимальна глибина, м					
6.7	Середня глибина, м					
6.8	Площа дзеркала водосховища, кв. км					
6.9	Об'єм водосховища, млн. куб. м					
6.10	Форсований підпірний рівень, м БС					

6.11	Середня дата встановлення кригоставу	
6.12	Середня товщина криги, см	
6.13	Середня висота снігу на кризі, см	
6.14	Середня дата очищення від криги	
6.15	Максимальна висота хвилі, м	

7	ХАРАКТЕРИСТИКА ХВОСТОСХОВИЩА, ШЛАМОНАКОПИЧУВАЧА ТОЩО	
----------	---	--

7.1	Призначення споруди	
7.2	Довжина, км	
7.3	Максимальна ширина, км	
7.4	Середня ширина, км	
7.5	Максимальна глибина, м	
7.6	Середня глибина, м	
7.7	Площа дзеркала, кв. км	
7.8	Об'єм, млн. куб. м	
7.9	Нормальний підпірний горизонт, м БС	
7.10	Перевищення над нормальним підпірним горизонтом, м	
7.11	Назва речовини заповнення	
7.12	Клас небезпеки речовини заповнення за ГОСТ 12.1.007 (1, 2, 3, 4)	
7.13	Клас капітальності споруди (I-V)	
7.14	Середня дата встановлення кригоставу	
7.15	Середня товщина криги, см	
7.16	Середня висота снігу на кризі, см	
7.17	Середня дата очищення від криги	
7.18	Максимальна висота хвилі, м	

8	ХАРАКТЕРИСТИКА ГРЕБЛІ, ДАМБИ (до розділів 6,7)	
----------	---	--

8.1	Тип греблі за матеріалом	
8.2	Тип греблі за конструктивними особливостями (гравітаційна, аркова, контрфорсна)	
8.3	Тип греблі за способом пропускання води (глуха, водозливна)	
8.4	Тип основи греблі (скельова, нескульова)	
8.5	Протяжність греблі, км	
8.6	Ширина гребня греблі, м	
8.7	Контроль стану греблі (задовільний, незадовільний)	
8.8	Виконання необхідних поточних ремонтних робіт, %	
8.9	Ліквідація місць пошкоджень греблі (своєчасна, несвоєчасна)	
8.10	Проведення робіт для посилення конструкції або матеріалу греблі (проводяться, не проводяться, обсяг робіт у %)	

Примітка. Розділ 8 заповнюється на кожну дамбу окремо.

9	ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ДЖЕРЕЛ НЕБЕЗПЕКИ					
----------	---	--	--	--	--	--

№ з/п	Найменування джерела небезпеки	Вид небезпеки (хімічна, вибухопожежна тощо)	Рівень можливих НС (об'єктовий, місцевий, регіональний, державний)	Максимально можливе територіальне поширення НС		Розмір очікуваних	
				радіус, км	площа, кв.м	матеріальних збитків, тис. грн.	людських жертв, осіб

10 РЕЦИПІЕНТИ НС (заповнюється для НС максимально високого рівня)									
№ з/п	Найменування реципієнтів можливої НС			Показник, одиниця виміру			Кількість		
1	1.1	об'єкти інфраструктури промисловості		Можлива кількість зруйнованих будов та споруд, % від загального обсягу основних фондів					
	1.2	об'єкти транспорту							
	1.3	об'єкти житлово-комунального господарства							
2	2.1	персонал підприємства,		Можлива кількість постраждалих, осіб					
	2.2	мешканці житлових будинків							
	2.3	пасажери транспортних засобів							
3	Назва водоймища:			Обсяг забруднення водного об'єму			куб. м.		
				Питома вага забруднення поверхні водоймища			%		
4	Назва ділянки сільського господарства:			Площа території, вилученої із сільськогосподарського обороту, га					
5	Назва ділянки лісового господарства:			Площа території, вилученої із лісгосподарського обороту, га					
6	6.1	об'єкти особливого природоохоронного значення		Площа пошкодження, % від загальної площі					
	6.2	рекреаційні заповідні території							
11 АВАРІЇ, ЩО МАЛИ МІСЦЕ НА ПІДПРИЄМСТВІ									
№ з/п	Дата	Характер аварії (пожежа, вибух тощо)	Причини	Кількість постраждалих, осіб	Викиди (зливи) шкідливих речовин			Матеріальні збитки, тис. грн.	Термін ліквідації, діб
					назва	т	куб. м		
12 СИЛИ ТА ЗАСОБИ ЛІКВІДАЦІЇ АВАРІЙ ТА ЇХ НАСЛІДКІВ									
12.1	Назва служби, яка обслуговує ПНО (ДАРС тощо)								
12.2	Наявні сили та засоби ліквідації аварій та їх наслідків								
№ з/п	Назва сил та засобів			Одиниця виміру	Кількість	Відповідність вимогам безпеки (відповідає, не відповідає)			
12 А АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНА ДОКУМЕНТАЦІЯ									
№ з/п	Найменування наявної аварійно-рятувальної документації та дата затвердження						Розробник документації		
13 ЗАХИСНІ СПОРУДИ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ, ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА									
№ з/п	Найменування споруди (сховище, укриття тощо)	Місце розташування (окреме, вбудоване)	Тип (заглиблене, підземне тощо)	Група, клас споруди (А-ІІ, А-ІІІ...)	Розрахункова кількість, осіб	Площа, кв. м	Об'єм, куб. м		
14 ОСОБИ, ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА НАДАНУ ІНФОРМАЦІЮ									
Посада		Прізвище, ім'я та по батькові			Підпис	Дата	Телефон		

Примітка: до паспорта додається ситуаційний план об'єкта за ДБН А.2.2-3

Додаток Г
до Регламенту моніторингу
потенційно небезпечних об'єктів

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник

Особистий
підпис

Ініціали,
прізвище

Дата

Печатка

**ПАСПОРТ
ПОТЕНЦІЙНО НЕБЕЗПЕЧНОГО ОБ'ЄКТА**

(автозаправна станція)

1	ДОВІДКОВІ ДАНІ ПРО ПОТЕНЦІЙНО НЕБЕЗПЕЧНИЙ ОБ'ЄКТ												
1.1	Повна назва автозаправної станції (ПНО)												
1.1.1	скорочена назва автозаправної станції												
1.2	Місце знаходження (ПНО):												
1.2.1	область, АР Крим												
1.2.2	район області, район АР Крим												
1.2.3	місто												
1.2.4	район міста												
1.2.5	населений пункт (селище, смт)												
1.2.6	вулиця, № будинку												
1.2.7	назва та № автошляху, км												
1.2.8	поштовий індекс												
1.3	Відповідальна особа ПНО (юридична):												
1.3.1	місце знаходження юридичної особи (адреса, поштовий індекс)												
1.3.2	телефон		код		електронна адреса								
1.4	Відповідальна особа ПНО (фізична):												
1.4.1	місце проживання фізичної особи, відповідальної за ПНО (адреса, поштовий індекс)												
1.4.2	телефон		код		електронна адреса								
1.5	Керівник (посада, прізвище, ініціали)												
1.6	Ідентифікаційний код відповідальної особи ПНО:												
1.6.1	юридичної (за ЄДРПОУ)												
1.6.2	фізичної (підприємця)												
1.7	Код виду економічної діяльності (КВЕД) за ДК 009												
1.8	Форма власності за ДК 001												
1.9	Відомча належність (назва органу управління)												
1.9.1	центральний орган виконавчої влади												
1.9.2	місцевий орган виконавчої влади												
1.9.3	інші органи управління												
1.10	Географічні координати ПНО												
1.10.1	довгота:		градусів		хвилин		секунд						
1.10.2	широта:		градусів		хвилин		секунд						
1 А	ВІДОМОСТІ ПРО ВНЕСЕННЯ ПНО ДО ДЕРЖАВНИХ (ГАЛУЗЕВИХ) РЕЄСТРІВ (КАДАСТРІВ)												
№ з/п	Назва реєстру (кадастру)			Найменування небезпечного об'єкта (ОПН тощо)				Реєстраційний номер			Дата реєстрації		

2 НЕБЕЗПЕЧНІ ПРИРОДНІ УМОВИ												
2.1	Геофізично небезпечні явища (землетруси, сейсмічність)											
2.2	Геологічно небезпечні явища (зсуви, обвали, просідання тощо)											
2.3	Гідрогеологічно небезпечні явища (повені, дощові паводки, селі, підтоплення тощо)											
2.4	Морські гідрогеологічно небезпечні явища (сильні хвилі, припай тощо)											
2.5	Пожежі (лісові, степові, торф'яні тощо)											
3 ЗАГАЛЬНІ ДАНІ												
3.1	Площа, тис. кв. м											
3.2	Вартість основних фондів, млн. грн.											
3.3	Загальна чисельність працівників, осіб:											
3.3.1	проектна											
3.3.2	фактична											
3.3.3	у найбільшій зміні											
3.4	Рік уведення до експлуатації											
3.5	Санітарно-захисна зона підприємства, м											
4 НЕБЕЗПЕЧНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ ВИРОБНИЦТВА												
№ з/п	Найменування технологічного процесу		Категорія вибухопожежо-, пожежонебезпеки за НАПБ Б.07.005 (А, Б, В, Г, Д)		Вид небезпеки (вибухова, пожежна тощо)		Відповідність вимогам безпеки (відповідає, не відповідає)		Стан технологічного обладнання (задовільний, не задовільний)			
5 ОСНОВНІ ВИРОБНИЧІ БУДОВИ І СПОРУДИ												
№ з/п	Найменування будови (споруди)		Ступінь вогнестійкості за ДБН В.1.1-7 (I...V)		Категорія вибухопожежо-, пожежонебезпеки за НАПБ Б.07.005 (А, Б, В, Г, Д)		Технічний стан споруди (задовільний, незадовільний)		Наявність проектно-конструкторської документації (є, відсутня)		Утримувач проектно-конструкторської документації	
6 ОСНОВНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ ТРУБОПРОВОДИ ТА МЕРЕЖІ												
№ з/п	Найменування		Діаметр, мм	Довжина, м	Робочі параметри		Стан трубопроводу (задовільний, незадовільний)	Відповідність вимогам експлуатації (відповідає, не відповідає)				
					тиск, атм.	t, °C						
7 СКЛАДИ НЕБЕЗПЕЧНИХ РЕЧОВИН												
№ з/п	Найменування		Площа складу,	Клас небезпеки за ГОСТ 12.1.007	Кількість речовини	Відповідність умовам зберігання						
	складу	речовини										

			кв. м	(1, 2, 3, 4)	куб. м	т	(відповідає, не відповідає)

8	ЄМНОСТІ (РЕЗЕРВУАРИ) З НЕБЕЗПЕЧНИМИ РЕЧОВИНАМИ								
---	---	--	--	--	--	--	--	--	--

№ з/п	Найменування (тип) ємності (резервуар, цистерна)	Найменування речовини, агрегатний стан	Спосіб зберігання (підземний, надземний)	Висота обвалування, м	Місткість однієї ємності, куб. м	Кількість ємностей, шт.	Параметри зберігання		Клас небезпеки за ГОСТ 12.1.007 (1. 4)	Відповідність вимогам зберігання (відповідає, не відповідає)
							тиск, атм.	t, °С		

9	ОЧИСНІ СПОРУДИ								
---	-----------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

№ з/п	Найменування споруди	Місткість, куб. м	Пропускна здатність				Ефективність очищення			
			проектна		фактична		найменування інгредієнта	середня концентрація інгредієнта після очищення, мг/л		
			куб. м/рік	л/с	куб. м/рік	л/с		за проектом	фактично	

10	ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИКИДИ ШКІДЛИВИХ РЕЧОВИН					
----	--	--	--	--	--	--

№ з/п	Найменування шкідливої речовини	Клас небезпеки за ГОСТ 12.1.007 (1, 2, 3, 4)	Фактичний викид, т/рік		Дозволений викид, т/рік	
			в атмосферу	у водоймища	в атмосферу	у водоймища

11	ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ДЖЕРЕЛ НЕБЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА					
----	--	--	--	--	--	--

№ з/п	Найменування джерела небезпеки	Вид небезпеки (хімічна, вибухопожежна тощо)	Рівень можливих НС (об'єктовий, місцевий, регіональний, державний)	Максимально можливе територіальне поширення НС		Розмір очікуваних матеріальних збитків, тис. грн.		людських жертв, осіб
				радіус, км	площа, кв.м			

12	РЕЦИПІЄНТИ НС (заповнюється для НС максимально високого рівня)		
----	---	--	--

№ з/п	Найменування реципієнтів можливої НС		Показник, одиниця виміру	Кількість
1	1.1	об'єкти інфраструктури промисловості	Можлива кількість зруйнованих будов та	

	1.2	об'єкти транспорту			споруд,				
	1.3	об'єкти житлово-комунального господарства			% від загального обсягу основних фондів				
2	2.1	персонал підприємства,			Можлива кількість постраждалих, осіб				
	2.2	мешканці житлових будинків							
	2.3	пасажери транспортних засобів							
3	Назва водоймища:				Обсяг забруднення водоймища		куб. м.		
					Питома вага забруднення поверхні водоймища		%		
4	Назва ділянки сільського господарства:				Площа території, вилученої із сільськогосподарського обороту, га				
5	Назва ділянки лісового господарства:				Площа території, вилученої із лісгосподарського обороту, га				
6	6.1	об'єкти особливого природоохоронного значення			Площа пошкодження, % від загальної площі				
	6.2	рекреаційні заповідні території							
13 АВАРІЇ, ЩО МАЛИ МІСЦЕ НА ПІДПРИЄМСТВІ									
№ з/п	Дата	Характер аварії (пожежа, вибух тощо)	Причини	Кількість постраждалих, осіб	Викиди (зливи) шкідливих речовин			Матеріальні збитки, тис. грн.	Термін ліквідації, діб
					назва	т	куб. м		
14 СИЛИ ТА ЗАСОБИ ЛІКВІДАЦІЇ АВАРІЙ ТА ЇХ НАСЛІДКІВ									
14.1	Назва служби, яка обслуговує ПНО (ДАРС тощо)								
14.2	Наявні сили та засоби ліквідації аварій та їх наслідків								
№ з/п	Назва сил та засобів			Одиниця виміру	Кількість	Відповідність вимогам безпеки (відповідає, не відповідає)			
14 А АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНА ДОКУМЕНТАЦІЯ									
№ з/п	Найменування наявної аварійно-рятувальної документації та дата затвердження						Розробник документації		
15 ОСОБИ, ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА НАДАНУ ІНФОРМАЦІЮ									
Посада		Прізвище, ім'я та по батькові			Підпис		Дата	Телефон	

Примітка: до паспорта додається ситуаційний план об'єкта за ДБН А.2.2-3

Екологічний паспорт місць видалення відходів.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова місцевої
державної адміністрації
(області, міста, району)

_____ р.
(підпис, Ф.І.О.)

«_____» _____ р.

«УЗГОДЖЕНО»

Начальник держуправління екологічної
безпеки в області

«_____» _____ р.
(підпис, Ф.І.О.)

«_____» _____ р.

«УЗГОДЖЕНО»

Керівник органу Мінтруда
(Держнадзороохоронатруда) області

«_____» _____ р.
(підпис, Ф.І.О.)

«УЗГОДЖЕНО»

Керівник організації (підприємства) сфери управління Держкомгеології області

«_____» _____ р.
(підпис, Ф.І.О.)

«УЗГОДЖЕНО»

Головний державний санітарний
лікар (адміністративної території)

«_____» _____ р.
(підпис, Ф.І.О.)

«_____» _____ р.

«УЗГОДЖЕНО»

Керівник організації (підприємства)
сфери управління Держводхоза області

«_____» _____ р.
(підпис, Ф.І.О.)

Паспорт Місця видалення відходів (мвв)

Реєстраційний номер № _____ Дата реєстрації _____

Назва МВВ _____

Власник МВВ _____
(посада, Ф.І.О.)

_____ «_____» _____ р. (підпис) М.П.

ПАСПОРТ МВВ № _____

I. Реквізити МВВ

1. Власник МВВ _____
(підприємство, установа, організація)

2. Код ЄГРПОУ _____

3. Підлеглість _____
(Міністерство, об'єднання, корпорація і т. п.)

4. Код СООГУ _____

5. Адреса _____
(місто, область, район, сіло і т.п.)

6. Код КОАТУУ _____

7. Місцезнаходження _____
(географічна прихильність)

8. Контактний телефон, факс _____

9. Дата складання паспорта _____

10. Організація, що становить паспорт _____

11. Особа, що становить паспорт _____
(посада, прізвище, телефон)

ВЛАСНИК МВВ _____

(ПОСАДА. ПРИЗВИЩЕ, ТЕЛЕФОН) _____ «_____» _____ р.(підпис)

Загальні відомості про підприємство

Найменування даних		На момент складання паспорта		Зміни і дата внесення зміни			
1. Найменування підприємства							
2. Міністерство, відомство							
3. Адреса підприємства Поштовий Факс							
4. Ф.І.О. і службові телефони: Директора Головного інженера Посадовця, відповідального за охорону природи							
5. Номер банківського рахунку і найменування банку							
6. Найменування і адреса організації генпроектівщика, П.І.Б., служ. телефони							
7. Найменування, адреса і телефони контролюючих організацій							
Коди статичної звітності							
Підприємства по ОКПО	Виробничого об'єднання	Галузі по ОКОНХ	Міністерства (відомства)	Країна	Область	Місто	Район
				Територія по СОАТО			

ЕКОЛОГІЧНИЙ ОХОРОННИЙ ПАСПОРТ ВІКОВИХ ПЛОДОВИХ ДЕРЕВ

1	Назва виду	
2	Сорт виду	
3	Місце знаходження садиби	
4	Фізико-географічний район	
5	Місто/село	
6	Міська/сільська рада	
7	Власник садиби (прізвище, імя, по батькові)	
8	Адреса власника садиби	
9	Висота над рівнем моря	
10	Умови місцезростання	
Таксаційна оцінка		
11	Вік дерев	
12	Висота в м	
13	Діаметр в см	
14	Висота стовбура до крони в м	
15	Діаметр крони в см	
Еколого-біологічна характеристика		
16	Пошкодження низькими температурами (спостерігається, не спостерігається)	
17	Санітарний стан (задовільний, незадовільний) (про пошкодження грибними хворобами, дуплистість, суховершинність та ін.)	
18	Медоносне значення (незначне, значне)	
19	Плодоношення в період дослідження (рясне, слабе)	
20	Період плодоношення (щороку, через рік)	
21	Якість плодів (висока, середня, низька)	
22	Зв'язок з орнітофауною	
23	Охоронний статус	
24	Необхідні заходи по покращенню стану	

**ПАСПОРТ
ВОДНОГО ОБ'ЄКТА**

_____ (тип водного об'єкта (водосховище, ставок, озеро) та його назва)

Замовник		
_____ (посада)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
М.П.		
Розробник		
_____ (посада)	_____ (підпис)	_____ (прізвище, ініціали)
М.П.		

1. Коротка пояснювальна записка

2. Характеристики річки (водотоку)

3. Характеристики водного об'єкта

4. Характеристики греблі

5. Характеристики водоскидної споруди

6. Характеристики відвідного каналу

7. Характеристики прибережної захисної смуги

8. Графічні матеріали

Екологічний паспорт водоймища.

1. Назва: по карті

місцеве _____

2. Місцезнаходження

Область _____ Район _____

Найближчі населені пункти і відстань до них

Автомобільні дороги і відстань до них

Найближчі під'їзди і підходи до водоймища

3. Для штучних водоймищ (ставки, кар'єри, заповнені водою, колодязі):

Характер водоймища (копані, забруднені, ін.)

Коли він був створений? _____

Навіщо він був створений? _____

4. Навколишня місцевість

Рослинність і характер угідь на берегах (ліс, чагарник, луг, болото, рілля - відзначити на плані) _____

Береги (низькі, пологі, круті, обриви)

Складаючі породи (глини, суглинки, супіски, піски, торф)

5. Проточність водоймища (проточний, стічний, глухий)

Впадаючі річки і струмки (кількість, назва, довжина, місцезнаходження, ширина і глибина в гирлі) _____

Берегові джерела (наявність, місцезнаходження, відзначити на карті)

Донні ключі і джерела (відсутні, одиничні, численні)

Чи є взимку незамерзаючі ополонки, їх місцезнаходження

6. Морфометрична характеристика водоймища

Форма водоймища (округла, овальна, овально-витягнута, складна із затоками)

Площа (га або кв.м) _____

Найбільша довжина (км або м)

Найбільша ширина (км або м)

Найбільша глибина (м)

Середня глибина (м)

Об'єм води (куб.м)

7. Дно водоймища (рівне, хвилясте, з улоговиною, ін.)

Донні відкладення (наявність, глибина розповсюдження і зразкова частка від площі дна - записати і відзначити на плані):

кам'янисті

піщані

глинисті

или

торф

8. Характеристика води у водоймищі:

Прозорість води (см)

Колір вод

Мутність

Реакція середовища

(рН)

Гидрохімічні показники:

нітрати (міліграм/л)

фосфати (міліграм/л)

інші показники

9. Прибережна рослинність водоймища

Прибережні рослини і їх зустрічаємість (велика кількість)

Рослини з плаваючим листям, їх зустрічаємість

Занурені рослини, їх зустрічаються

Ступінь заростання водоймища (у % від загальної площі)

10. Цвітіння води (щорічно чи ні, в якому місяці)

Які водорості викликають цвітіння (синьо-зелені, діатомові, ін.)

11. Тварини - мешканці берегів

Сисні

Пресмыкающиися

Земноводні

Птиці

12. Мешканці водоймища

Риби :

переважають _____

звичні _____

рідкісні _____

унікальні (більше ніде не зустрічаються)

Планктонні організми _____

Бентос (донні організми) _____

Раки (звичні, рідкісні, зникають, з'явилися знов) _____

13. Використання водоймища

Водозабір (для яких цілей, в якому об'ємі) _____

Рибальство (види лову, протягом всього року або нерегулярно, які види риб виловлюють, об'єми лову) _____

Відпочинок і туризм (вказати і відзначити на карті місця стоянок туристів і відпочиваючих, розташування турбаз, дитячих таборів і т.п.)

Використовування для інших цілей (яких)

14. Забруднення водоймища і його результати

Чи є поблизу водоймища промислові підприємства, тваринницькі ферми, сховища добрив, рілля, городи, звалища

(відзначити на карті і описати місцезнаходження вказаних об'єктів)

Якість води приток (чисті, забруднені, брудні)

Які види риб, птахів, тварин зникли з водоймища)

Які з'явилися знов

Які рослини зникли

Які з'явилися знов

15. Висновок про екологічний стани водоймища

16. Пропозиції по охороні і раціональному використуванню водоймища

17. Хто склав паспорт (прізвище, ім'я, по батькові, вік, рід занять, адреса)

18. Дата заповнення

Навчально-методичне видання
(українською мовою)

Дударєва Галина Федорівна

ЕКОЛОГІЧНА ПАСПОРТИЗАЦІЯ ТЕРИТОРІЙ ТА ПІДПРИЄМСТВ

Навчально-методичний посібник
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра
напряму підготовки «Екологія, охорона навколишнього середовища та
збалансоване природокористування»

Рецензент *Н.В. Костюченко*
Відповідальний за випуск *В.І. Домніч*
Коректор *Д.В. Дударєв*